

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av samiska språklagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att samiska språklagen ändras. Lagen granskas med anledning av landskapsreformen och reformen av ordnandet av social och hälsovården på så sätt att de språkliga och kulturella rättigheter samt de förutsättningar för kulturell autonomi som samerna tillförsäkras enligt den gällande lagstiftningen också i framtiden blir tryggade. Dessutom införs i lagen behövliga korrigeringar till följd av de ändringar som skett i den övriga lagstiftningen. I lagen stryks också hänvisningen till definitionen på same i sametingslagen.

Lagen avses träda i kraft den 1 juli 2017.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÄGE	4
2.1 Lagstiftning och praxis.....	4
Grundlagen	4
Språklagstiftningen.....	4
Sametingslagen.....	5
2.2 Den internationella utvecklingen	5
Bedömning av nuläget.....	6
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	7
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	8
4.1 Ekonomiska konsekvenser.....	8
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	8
4.3 Konsekvenser för miljön.....	9
4.4 Samhälleliga konsekvenser	9
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	9
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	9
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats.....	10
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	12
DETALJMOTIVERING	12
1 LAGFÖRSLAG	12
2 IKRAFTTRÄDANDE	15
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	15
LAGFÖRSLAG	16
Lag om ändring av samiska språklagen	16
BILAGA	20
LAGFÖRSLAG	20
Lag om ändring av samiska språklagen	20

ALLMÅN MOTIVERING

1 Inledning

I denna proposition föreslås det att samiska språklagen ska ändras. Propositionen har samband med regeringens proposition till riksdagen med förslag till landskapsreform och reform av ordnandet av social- och hälsovården samt till lagar som har samband med dem. Syftet med de föreslagna reformerna är bl.a. att inrätta de nya landskapen och reglera deras förvaltning och ekonomi, samtidigt som ansvaret för att ordna social- och hälso-tjänster överförs från kommunerna till de nya landskapen. Social- och hälsovårdsreformen och inrättandet av en ny landskapsförvaltning i samband med den bereds som ett gemensamt projekt av social- och hälsovårdsministeriet och finansministeriet. I samband med att förvaltningen omorganiseras ska de grundläggande språkliga rättigheter som garanteras i 17 § i grundlagen beaktas. Eftersom eventuella ändringar i ordnandet av social- och hälsovårdstjänsterna och organiseringen av förvaltningen i samband med landskapsreformen inte får försämma de språkliga eller kulturella rättigheter eller de förutsättningar för kulturell autonomi som samerna tillförsäkras i den gällande lagstiftningen bör samiska språklagen ses över på motsvarande sätt.

Den nationella lagstiftningen och internationella människorättskonventioner förpliktar myndigheterna att se till att de rättigheter samerna har när det gäller i synnerhet språk och kultur tillgodoses på ett sätt som är likvärdigt med hur övriga befolkningsgruppers rättigheter tillgodoses.

Samiska språklagen tillämpas på alla uppgifter som åligger det allmänna och som hör till de myndigheter som avses i lagen. Principen att samerna har en mer omfattande rätt att använda samiska i kontakt med myndigheterna inom det samiska hembygdsområdet kvarstår oförändrad. Den allmänna principerna är fortsättningsvis att samerna efter eget val får använda antingen finska eller samiska i sina muntliga och skriftliga kontakter med myndigheterna inom samernas hembygdsområde. Denna rätt är inte begränsad till enbart egna ärenden. Den samiska och finskspråkiga befolkningen ska bägge ha reella möjligheter att inom samernas hembygdsområde använda sitt eget språk på samma sätt som den finsk- och svenskspråkiga befolkningen enligt språklagen (423/2003) har rätten att använda sitt språk i tvåspråkiga finsk- och svenskspråkiga kommuner. Lagen anger skyldigheter för myndigheterna också utanför samernas hembygdsområde. Dessutom innehåller lagen bestämmelser enligt vilka samernas språkliga rättigheter är mer omfattande inom hembygdsområdet än utanför det. Samernas hembygdsområde är det viktigaste området när det gäller användningen av samiska, och denna princip förblir oförändrad. Utgångspunkten och syftet bör vara att de språkliga rättigheterna inte försvagas även om myndighetsuppgifter överförs från de kommunala myndigheterna till landskapsmyndigheterna.

Samiska språklagen (1086/2003) har varit i kraft i över tio år och både myndigheter och enskilda har samlat erfarenheter av att tillämpa den, men samtidigt också noterat problempunkter. Lagstiftningen har utvecklats och samhällliga förändringar, såsom webbtjänster, centraliserade serviceställen och omstruktureringar inom förvaltningen gör att också de utmaningar och behov som gäller den praktiska tillämpningen av lagen förändras. Internationella organ för rättskipning och forskning har följt lagens verkställighet ända sedan den trädde i kraft och har gett rekommendationer för hur samiskans ställning ska utvecklas. Justitieministeriet har dessutom under våren 2015 gjort en förutredning om behovet att utveckla samiska språklagen genom att begära utlåtanden av de myndigheter som tillämpar samiska språklagen och av samedtinget. Till följd av de ändringar som skett vid myndigheterna och i den övriga lagstiftningen bör vissa korrigeringar dessutom göras i samiska språklagens hänvisningar till övrig lagstiftning.

Med beaktande av det ovan nämnda reformprojektets omfattning och syften och av att en förutredning redan gjorts är det motiverat att ändringarna i samiska språklagen görs genom en separat proposition. Eftersom social- och hälsovårdsreformen samt inrättandet av landskapen fortfarande pågår, lönar det sig att i detta skede beakta enbart de viktigaste och mest brådskande ändringsbehoven som framkommit i samband med dessa reformer och när det gäller myndigheternas organisation och lagstiftningsändringar vid de ändringar som görs i samiska språklagen. Därmed kan inte alla de viktiga ändringar som behöver göras i lagen med tanke på dess vidareutveckling inte genomföras i detta sammanhang.

Utöver de aktuella ändringarna i lagen upphävs också 3 § 2 punkten, som innehåller en hänvisning till sametingslagens definition av same.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Grundlagen

Enligt 6 § 1 och 2 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen och ingen får utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av bl.a. ursprung eller språk.

Enligt 17 § 3 mom. i grundlagen har samerna såsom urfolk rätt att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur. Samernas rätt att använda samiska hos myndigheterna regleras i lag.

Enligt 22 § i grundlagen ska det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses.

Enligt 121 § 4 mom. i grundlagen har samerna inom sitt hembygdsområde språklig och kulturell autonomi enligt vad som bestäms i lag. Samernas kulturella autonomi bygger i huvudsak på bestämmelserna i sametingslagen.

Språklagstiftningen

Samiska språklagen tryggar på det sätt som förutsätts i grundlagen och i internationella avtal som är bindande för Finland rätten för samerna att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur samt att vid domstolar och andra myndigheter använda sitt samiska språk, enaresamiska, skoltsamiska eller nordsamiska. Det föreskrivs i lag om samernas rätt att använda sitt eget språk vid domstolar och andra myndigheter och om det allmännas skyldighet att tillgodose och främja samernas språkliga rättigheter. Lagens syfte är att samernas rätt till en rättvis rättegång och god förvaltning ska garanteras oberoende av språk och att deras språkliga rättigheter ska tillgodoses utan att de särskilt ska behöva begära det.

Samernas språkliga rättigheter fastställdes första gången i Finland genom lagen om användning av samiska hos myndigheter som trädde i kraft 1992. Efter att den nya grundlagen trätt i kraft 2000 stiftades en ny, mer omfattande och förpliktande samisk språklag som trädde i kraft vid ingången av 2004.

Lagen ger samerna rätt att använda samiska hos statliga och kommunala myndigheter och ålägger myndigheterna att se till att de har ett tillräckligt antal anställda som behärskar samiska, eller om så inte är fallet, att ordna tolkning eller översättning mellan samiska och finska. Samer har på hembygdsområdet rätt att i kontakt med myndigheterna efter eget val använda finska eller samiska. Dessa myndigheter är skyldiga att i sin verksamhet främja användningen av samiska. När de anställer ny personal är de skyldiga att se till att de myndig-

hetsanställda i varje hembygdsområde kan betjäna sina kunder också på samiska. Diskrimineringsnämnden konstaterade i sitt beslut den 11 december 2008 (diskrimineringsnämndens protokoll 10/2008) att de ansvariga myndigheterna aktivt och i tillräckligt god tid måste vidta behövliga åtgärder för att kunna trygga service på samiska på behörigt sätt och att uppfyllandet av denna skyldighet är särskilt viktig inom äldreomsorgen. Nämnden konstaterade också att de lagfästa skyldigheterna kvarstår även om servicen överförs från kommunen till någon annan instans.

Bestämmelser om samernas språkliga rättigheter finns utöver samiska språklagen också i annan lagstiftning. Ett exempel är bestämmelsen i 10 § 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning (628/1998), enligt vilken elever som bor på samernas hembygdsområde och behärskar samiska huvudsakligen ska undervisas på samiska. Enligt 11 § (875/1981) i lagen om småbarnspedagogik (36/1973) ska kommunen se till att dagvård står till buds på barnets modersmål, då detta är finska, svenska eller samiska. Enligt 7 § (635/2005) 2 mom. 4 punkten i lagen om Rundradion Ab (1380/1993) ska den programverksamhet som bedrivs i allmännyttigt syfte särskilt tillhandahålla tjänster på samiska. Speciallagstiftningen innehåller ett flertal hänvisningar till samiska språklagen. Exempel på detta är 6 § 3 mom. i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) och 8 § 3 mom. i lagen om stödande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre (980/2012) där det anges att bestämmelser om rätten att använda samiska finns i samiska språklagen. Utgångspunkten är att de språkliga rättigheterna inte ska försvagas genom speciallagstiftning.

Sametingslagen

Enligt 9 § i sametingslagen (974/1995) ska myndigheterna förhandla med sametinget om alla vittsyftande och viktiga åtgärder, som på ett direkt och särskilt sätt kan inverka på samernas ställning som ett urfolk och som på samernas hembygdsområde gäller bl.a. utveckling av undervisningen på samiska eller i samiska språket och av social- och hälsovårdstjänsterna och andra motsvarande ärenden som har inverkan på samernas språk, kultur eller deras ställning som urfolk.

2.2 Den internationella utvecklingen

De viktigaste människorättskonventionerna med tanke på samernas språkliga rättigheter är Förenta Nationernas konvention om medborgerliga och politiska rättigheter, FN:s konvention om avskaffande av alla former av rasdiskriminering, FN:s internationella konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetspråk och Europarådets ramkonvention för skydd av nationella minoriteter. Finland har fått motta slutsatser och rekommendationer i anslutning till samernas ställning och rättigheter dels av de kontrollinstanser som övervakar genomförandet av människorättskonventionerna, dels av andra människorättsmekanismer. När det gäller samiska språket har den språkliga revitaliseringen lyfts fram, särskilt ett effektivt genomförande av statsrådets åtgärdsprogram för revitalisering av samiska språket, permanenta språkbon och förskoleverksamhet och skolundervisning i hembygdsområdena och resten av landet på det egna språket för samiska barn och tillgången på service, i synnerhet social- och hälsovårdstjänster, inklusive mödravård, på samiska.

FN:s deklaration om urfolks rättigheter (A/RES/61/295) antogs av FN:s generalförsamling i september 2007. Finland röstade för antagandet av deklarationen. Deklarationen är inte juridiskt bindande, och inga nya rättigheter skapas genom den. Den återspeglar trots det utvecklingen inom den internationella rätten gällande urfolk och staternas engagemang för att främja, respektera och tillgodose urfolkens rättigheter. Vid öppningssessionen för Världsrådets för urbefolkningar (World Conference on Indigenous Peoples, WCIP) första högnivåmöte år 2014

godkändes dessutom ett slutdokument om främjande av urfolkens rättigheter som förhandlats fram genom en gemensam dialog mellan urfolken och staterna. Slutdokumentet är ett politiskt åtagande som bekräftar staternas tidigare åtagande att respektera urfolkens ställning och rättigheter. Den bekräftar staternas åtaganden enligt FN-deklarationen om urfolks rättigheter och fungerar som färdplan när det gäller att främja hävdandet av urfolkens rättigheter. Bägge dokumenten gäller för Finlands vidkommande just samernas rättigheter.

FN:s specialrapportör i urfolksfrågor, Victoria Tauli-Corpuz, besökte det samiska området när hon på inbjudan av samiska parlamentariska rådet deltog i en gränsöverskridande konferens om samiska frågor i Sverige 2015. Under sitt besök granskade hon frågor som gällde samernas ställning och rättigheter i Norge, Sverige och Finland. Specialrapportören koncentrerade sig på uppföljningen av hur hennes företrädares rekommendationer har uppfyllts. Rekommendationerna gällde bl.a. urfolkens språk och kultur. Också hälsovårdsservice och hälsorelaterade frågor samt kvinnovåld behandlades i korthet. Specialrapportören avgav en rapport från sitt besök till FN:s råd för mänskliga rättigheter med slutsatser och rekommendationer för hur samernas ställning och rättigheter kunde förbättras. Rapporten behandlades i rådet i september 2016.

Bedömning av nuläget

Samiska språklagen har varit i kraft sedan 2004. Sedan dess har det gjorts ändringar såväl i den lagstiftning som innehåller hänvisningar till lagen som beträffande myndigheterna. Dessutom har man vid tillämpningen av lagen noterat brister bl.a. när det gäller hur 31 § tillämpas på samkommuner och 25 § på anställda vid sametinget. Dessa omständigheter är det skäl att se över när lagen ändras.

I samband med yttrandena om den förundersökning som justitieministeriet gjorde framkom det att det enligt remissinstanserna förekommer problem vid den praktiska tillämpningen av samiska språklagen, särskilt på grund av att det inte finns tillräckligt många som talar eller kan översätta till och från samiska. Enligt remissinstanserna är det också det största hindret för tillämpandet av lagen. Beloppet av det statsunderstöd som avses i 31 § ansågs också vara otillräckligt, men nödvändigt som sådant. Det framgick också av flera yttranden att kännedomen om lagen allmänt taget är bristfällig. Ställningstagandena fördelade sig mellan olika bestämmelser, men flest kommentarer gavs om 7, 8, 14, 21, 31 och 32 §.

Justitieministeriet och Giellagas-institutet vid Uleåborgs universitet gjorde under våren och sommaren 2016 en utredning om tjänsterna på samiska inom samernas hembygdsområde. Syftet var att undersöka verkställigheten av samiska språklagen från medborgarnas synpunkt. Det var första gången som de samiska kommuninvånarnas erfarenheter undersöktes på detta sätt. Syftet med undersökningen var att ge information om verkställigheten av samiska språklagen, men också uppgifter för den berättelse om tillämpningen av språklagen som regeringen lämnar varje valperiod. Ett ytterligare syfte var att få synpunkter med tanke på en revidering av samiska språklagen. Undersökningen grundade sig på intervjumaterial och även användare av enare- och skolt samiska deltog i den. Man utredde framför allt tillgången på service på samiska inom social- och hälsovården. Utifrån utredningen tillgodoses samernas språkliga rättigheter allmänt taget dåligt i vårt land. Kännedomen om den samiska språklagen och de samiskspråkigas språkliga rättigheter är enligt utredningen bristfällig på alla nivåer: bland de kommunalanställda och statligt anställda, de finskspråkiga invånarna och även bland de samiskspråkiga. Enligt utredningen tillgodoses den praktiska tillämpningen av samiska språklagen inte samernas språkliga rättigheter. Tillgången till tjänster på samiska varierar också områdesvis. Det finns dessutom stora skillnader mellan samiska språken. Inom många viktiga sektorer betjänar myndigheterna bara på finska eller med tolkhjälp på samiska. Rätten att använda samiska ingår ändå som en integrerad del i rätten att bli förstådd också på sitt eget språk

oberoende av om den person som använt samiska skulle ha kunnat framställa sin sak också på finska eller svenska. Inom den kommunala och statliga sektorn fanns det alltför få anställda med kunskaper i samiska, tolkningstjänsterna fanns att tillgå endast med alltför lång fördröjning och kännedomen om språklagen och informationen om den var allmänt taget inte det den borde vara. De språkliga rättigheterna förverkligas dåligt särskilt vad gäller enare- och skolt-samiska. Stora brister konstaterades råda inom äldreomsorgen och hälsovårdsservicen. När det gällde tjänster för barn och unga fungerade dagvård och skolundervisning på samiska tillfredsställande enligt respondenterna, men många viktiga tjänster såsom barnrådgivning fanns att tillgå bara på finska.

Trots att samiska språklagen förutsätter initiativkraft också från myndigheternas sida, överläts ansvaret för den samiskspråkiga servicen ofta på kunden. Kunskaperna om innehållet i samiska språklagen är bristfälliga och även inställningen till användningen av samiska är problematisk.

Justitieministeriet bereder som bäst regeringens berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen och har därför begärt yttranden från olika instanser. Sametinget har i sitt eget yttrande lyft fram det obetydliga antalet samiskspråkiga anställda vid myndigheterna. I praktiken kräver service på samiska i allmänhet specialarrangemang såsom inkallande av tolk, vilket fördröjer servicen. Myndigheternas blanketter och webbtjänster finns i huvudsak att tillgå endast på nordsamiska eller inte alls på samiska. I de språkliga rättigheterna ingår emellertid rätten att framföra sitt ärende och att bli hörd och förstörd på sitt eget språk. Samernas språkliga rättigheter är rätt väl tryggade på författningsnivå i Finland, men rättigheterna omsätts bristfälligt i praktiken. Samerna befinner sig inte heller sinsemellan i en likvärdig ställning, eftersom service på det egna samiska språket är beroende av boningsort. Vidare lyfts det fram i utlåtandet att servicen på samiska i hög grad är beroende av kännedomen om och förståelsen av den samiska kulturen. Särskilt inom social- och hälsovården finns det ett stort behov av att få service på samiska.

Grundlagsutskottet har fäst uppmärksamhet vid de bestämmelser i samiska språklagen enligt vilka definitionen av same i sametingslagen kan kopplas till en persons rätt att få service på samiska. Utskottet har ansett att det också för samernas del ska räcka med att personen själv uppger samiska som modersmål eller att vårdnadshavaren uppger samiska som barnets modersmål. På motsvarande sätt bör inte heller rätten att använda samiska hos myndigheter vara knuten till definitionen av same i sametingslagen. Utskottet har ansett det vara nödvändigt för regeringen att snabbt reda ut behovet att ändra samiska språklagen på det sätt som utskottet föreslagit (GrUB 12/2014 rd).

Utifrån det som redovisats ovan finns det flera brister i tillämpningen av samiska språklagen och i hur samernas rättigheter enligt språklagen tillgodoses i praktiken. En del av dessa brister är sådana att de inte kan korrigeras enbart genom ändrad lagstiftning, utan det krävs ett effektivt genomförande av bestämmelserna.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

Syftet med propositionen är att se över bestämmelserna i samiska språklagen så att de överensstämmer med de förändringar som landskapsreformen och reformen av ordnandet av social- och hälsovården ger upphov till, samtidigt som det säkerställs att samernas språkliga rättigheter tillgodoses också efter att dessa ändringar trätt i kraft. Ett ytterligare syfte är att korrigerera de tekniska bristerna i den gällande lagen, såsom hänvisningarna till aktuell lagstiftning och nuvarande myndigheter. Skyldigheterna enligt lagen preciseras så att de gäller också landskapen. De skyldigheter kommunerna har i nuläget ska åläggas också landskapen.

Det föreslås att behövliga korrigeringar görs i samiska språklagen till följd av de ändringar som skett vid myndigheterna och i den övriga lagstiftningen till den del som samiska språklagen innehåller hänvisningar till dessa.

Utifrån hänvisningen i 3 § 2 punkten i lagen kan en persons rätt att få service på samiska kopplas till definitionen av same i sametingslagen. Det föreslås att denna definition och hänvisningen till sametingslagen stryks.

Det hänvisas till samiska språklagen i flera lagar. Det finns inte något behov av att ändra dessa lagar.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Propositionen har inga betydande ekonomiska konsekvenser. Den kan trots det ha ekonomiska konsekvenser i och med ett eventuellt ökat behov av översättning och tolkning. De myndigheter som ingår i lagens tillämpningsområde ska se till att det finns tillräckliga anslag för tolkning och för översättning av handlingar.

Det föreslås i propositionen att samerna får samma rätt att använda samiska vid representativa organ i landskapet Lappland och att landskapet åläggs samma skyldighet att översätta handlingar som sammanhänger med beslutsprocessen som de för närvarande har i kommunerna inom samernas hembygdsområde. Förslaget kan därmed ha ekonomiska konsekvenser för landskapet Lappland. Det är trots det fråga om en överföring av befintliga uppgifter och de skyldigheter enligt samiska språklagen som sammanhänger med dem, och dessa skyldigheter gäller även landskapen. Dessutom koncentreras behovet av översättning och tolkning som nu åligger de kommunala organen i fyra kommuner till landskapet, och de sammanlagda kostnaderna beräknas inte stiga.

Det finns ett anslag i statsbudgeten för statsunderstöd för täckande av de särskilda merkostnader som tillämpningen av denna lag medför. Ett exempel på sådana är översättning av vissa handlingar till olika samiska språk, närmare bestämt nordsamiska, enaresamiska och skoltsamiska, som årligen ger upphov till kostnader särskilt för utövare av offentlig makt eller instanser som sköter uppgifter som sammanhänger med utövning av offentlig makt. Bestämmelsen är därmed viktig med tanke på bevarandet av samiskan, eftersom statsunderstöden gör det möjligt att effektivt tillgodose denna rättighet i praktiken. Justitieministeriet reserverade för detta ändamål 120 000 euro av det anslag som under moment 25.01.50 anvisats till understöd för upprätthållande av samernas kulturella autonomi i budgeten för 2016. I de ansökningar som inkom till ministeriet 2016 anhölls det om understöd för sammanlagt 260 493,13 euro. Alla ansökningar utom två beviljades, de uppfyllde alltså villkoren i lagen och grundade sig på ett verkligt behov. Ungefär hälften av behoven av statsunderstöd enligt ansökningarna kunde tillgodoses med de tillgängliga anslagen. Eftersom kostnaderna inte helt och hållet får täckas med statsunderstöd, har det faktum att antalet eventuella understödstagare med stöd av 31 § ökar inte nödvändigtvis några ekonomiska konsekvenser. Lagändringarna genomförs enligt rambesluten för statsfinanserna och inom ramen för anslagen i statsbudgeten.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

I och med de föreslagna ändringarna i denna proposition kommer bestämmelserna i samiska språklagen att omfatta också landskapen, i synnerhet landskapet Lappland.

De föreslagna ändringarna ger inte upphov till några nya skyldigheter för myndigheterna, utan de skyldigheter de redan har enligt samiska språklagen kvarstår oförändrade.

4.3 Konsekvenser för miljön

Propositionen har inga miljörelaterade konsekvenser.

4.4 Samhälleliga konsekvenser

Genom de ändringar som föreslås i propositionen säkerställs att tillgodoseendet av samernas språkliga rättigheter inte försvagas när landskapsreformen och reformen av ordnandet av social- och hälsovården genomförs. Det är fråga om tryggandet av redan existerande rättigheter i och med att förvaltningens uppgifter överförs från kommunerna till landskapen. Skyldigheterna utökas inte, utan de befintliga uppgifterna överförs från en myndighet till en annan. Genom förslaget utökas emellertid rätten att använda samiska språket geografiskt sett, framför allt när det gäller de uppgifter som överförs från kommunerna till landskapen.

Tillgången på samiskspråkig personal, personaldimensioneringen och tillgången på översättning och tolkning påverkar hur väl samernas språkliga rättigheter tillgodoses i praktiken. För att dessa rättigheter ska tillgodoses borde myndigheterna redan vid tillämpningen av den gällande lagen fästa uppmärksamhet vid personalens språkkunskaper och vid personalplaneringen. Propositionen utökar emellertid inte de lagfästa skyldigheterna i detta avseende. Ett tillräckligt antal översättare och tolkar bör utbildas. Redan i nuläget har myndigheterna svårt att få översättningar till de samiska språken, eftersom det inte finns tillräckligt med kompetenta översättare. Detta bör beaktas vid behandlingen av ärenden så att det avsetts tillräckligt med tid för översättning till samiska. Propositionen utökar emellertid inte skyldigheterna i detta avseende.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid justitieministeriets enhet för demokrati, språk och grundläggande rättigheter.

Justitieministeriet har under våren 2015 gjort en förutredning om behovet att utveckla samiska språklagen genom att begära utlåtanden av de myndigheter som tillämpar samiska språklagen och av sametinget. Därutöver har ett antal samiska sammanslutningar gett yttranden på eget initiativ. Lagen konsekvenser har också bedömts som tjänsteuppdrag vid justitieministeriet. De preliminära behov av att ändra vissa paragrafer som framgick av förutredningen har diskuterats separat med sametinget. Utkastet till förutredning blev klart i februari 2016.

I och med landskapsreformen och reformen av ordnandet av social- och hälsovården har nya behov av ändringar i samiska språklagen uppstått. Dessa har utretts som tjänsteuppdrag vid justitieministeriet.

Justitieministeriet och Giellagas-institutet vid Uleåborgs universitet gjorde en utredning om tjänster på samiska inom samernas hembygdsområde. Syftet med utredningen var att ge information om verkställigheten av samiska språklagen, närmast med tanke på den berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen som regeringen lämnar varje valperiod. Justitieministeriet bereder som bäst följande berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen, och den ska lämnas till riksdagen under 2017. Justitieministeriet begärde att få de yttranden om tillgodose-

endet av de språkliga rättigheterna och tillämpningen av språklagstiftningen som ska beaktas i berättelsen före juni 2016. Dessa yttranden har också använts i beredningen av propositionen.

De förhandlingar om förslaget till proposition som enligt 9 § i sametingslagen ska föras med sametinget fördes den 16 februari 2017 och den 5 april 2017.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Remissyttranden begärdes av följande aktörer: Aanar Sämmiliih ry, Anára sámesearvi ry, Anarášah rs – Inarinsaamelaiset ry, Anaráškielâ servi rs, City Sámit ry, Riksdagens justitieombudsman, Enontekis kommun, Människorättscentret, Enare kommun, Johti sápmelaččat rs, skolernas byastämman, Högsta förvaltningsdomstolen, Högsta domstolen, regionsförvaltningsverket i Lappland, närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland, Lapplands tingsrätt, Lapplands förbund, polisinsättningen i Lappland, Lapplands sjukvårdsdistrikt, Barnombudsmannen, kommunikationsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, Metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaiset ry, Forststyrelsen, justitieministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, Renbeteslagsföreningen, Polisstyrelsen, försvarsministeriet, Sameområdets utbildningscentral, Sametingets ungdomsråd, Sametinget, Samerådet, Saa'mi Nue'tt rö – Kolttasaamelaisen kielen ja kulttuurin yhdistys, Sámi siida rs, SámiSoster ry, Sis-Suoma Sámesearvi Bárbmu, inrikesministeriet, Sodankylä kommun, social- och hälsovårdsministeriet, Suoma Boazosámit rs, Suoma Sámi Nuorat rs, Suoma sámiid guovddássearvi rs, Finlands kommunförbund, Tullen, jämställdhetsombudsmannen, arbets- och näringsministeriet, utrikesministeriet, Utsjoki kommun, statsrådets kansli, justitiekanslern i statsrådet, finansministeriet, Vuohču sámiiid searvi rs, diskriminerings- och jämställdhetsnämnden, diskrimineringsombudsmannen, miljöministeriet och Ålands landskapsregering. Yttranden inkom från Enontekis kommun, Enare kommun, skolernas byastämman, kulturföreningen Aanar Sämmiliih, regionförvaltningsverket i Lappland, Lapplands tingsrätt, magistraten i Lappland, Lapplands sjukvårdsdistrikt, Forststyrelsen, undervisnings- och kulturministeriet, Sameområdets utbildningscentral, Sametinget, SámiSoster, inrikesministeriets gränsbevakningsavdelning, Sodankylä kommun, social- och hälsovårdsministeriet, Finlands Kommunförbund, finansministeriet, statsrådets kansli, diskriminerings- och jämställdhetsnämnden och diskrimineringsombudsmannen. Justitiekanslersadjointen, barnombudsmannen, Högsta förvaltningsdomstolen, kommunikationsministeriet, närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland, Renbeteslagsföreningen, Polisstyrelsen och miljöministeriet meddelade att de inte har något att yttra i frågan. Jämställdhetsombudsmannen lät meddela att han inte avger något yttrande. Ett sammandrag över yttrandena har sammanställts särskilt.

Allmänt taget ansåg remissinstanserna förslaget till ändring av samiska språklagen vara motiverat och understödde förslaget. Diskrimineringsombudsmannen betonade att en revidering av samiska språklagen i åtminstone den föreslagna omfattningen är nödvändig för att garantera att de språkliga rättigheterna inte försvagas, trots att vissa uppgifter överförs från de kommunala myndigheterna till landskapsmyndigheterna. Regionförvaltningsverket i Lappland har konstaterat att en revidering av lagen i den föreslagna omfattningen är nödvändig för att samernas språkliga rättigheter inte ska försvagas i samband med landskapsreformen och reformen av ordnandet av social- och hälsovården.

De remissinstanser som anser att förslaget att stryka hänvisningen till definitionen av same i sametingslagen ur samiska språklagen är motiverat är diskrimineringsombudsmannen, statsrådets kansli, Forststyrelsen och Lapplands tingsrätt.

I det utkast till proposition som sändes på remiss föreslogs det att ordet same i lagen ska ersättas med ordet samiskspråkig. I många av yttrandena motsatte man sig detta. Eftersom ett av syftena med samiska språklagen också är att trygga samernas grundlagsfästa rätt att som ur-

folk bevara och utveckla sitt språk och sin kultur, stannade lagstiftaren för att behålla den ursprungliga formuleringen och också i fortsättningen använda ordet same.

Statsrådets kansli, finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Lapplands sjukvårdsdistrikt och Lapplands förbund har fäst uppmärksamhet vid bedömningen av propositionens ekonomiska konsekvenser. Social- och hälsovårdsministeriet konstaterade att propositionens konsekvenser inte har utvärderats i tillräcklig utsträckning och att den väsentligt utökar de till samiskan anknutna rättigheterna. Därför måste de konsekvenser detta har för myndigheternas personal och konsekvenserna i samband med samiskspråkigas rättigheter inom servicesystemet samt de ekonomiska konsekvenserna bedömas tillräckligt uttömmande och det måste uppges hur det är meningen att eventuella tilläggskostnader ska täckas. Propositionen måste också ta ställning till och presentera hur det i praktiken ska kunna säkerställas att det finns sådan samiskspråkig personal och sådana övriga resurser att tillgå som förslaget förutsätter och om en sådan resursökning har negativa konsekvenser för motsvarande behov av kompetens, t.ex. med avseende på tillhandahållande av service. Lapplands sjukvårdsdistrikt framhöll att landskapet inte kommer att få några nya sådana ekonomiska skyldigheter med anledning av samiska språklagen eller revideringen av den som inte staten täcker till deras fulla belopp. Lapplands förbund framhöll i sin tur att de ekonomiska konsekvenserna av samiska språklagen bör utvärderas noga och att tillräckliga resurser för genomförandet av lagen måste anvisas landskapet Lappland, kommunerna och social- och hälsocentralerna. Bedömningen av propositionens ekonomiska konsekvenser har utökats på basis av yttrandena.

Kommunerna Enare och Enontekis har ägnat uppmärksamhet åt kommunernas resurser. Enare kommun har påpekat att kommunerna inte får tillräcklig statlig finansiering för de skyldigheter som språklagen ger upphov till.

Remissinstanserna ombads ta ställning till särskilt denna fråga: ”Finns det skäl att i lagen ta in en separat bestämmelse om språkliga rättigheter inom social- och hälsovårdstjänsterna och borde detta göras så att lagens 32 § ändras eller så att en helt ny bestämmelse läggs till? För närvarande nämns social- och hälsovårdstjänsterna i motiveringen till den gällande lagen, men i praktiken är de språkliga rättigheterna inom social- och hälsovården inte särskilt väl tillgodosedda.” Diskrimineringsombudsmannen, diskriminerings- och jämställdhetsnämnden, Sämtinget, regionförvaltningsverket i Lappland och kulturföreningen Aanaar Säämmiliih ansåg i sina yttranden att en sådan bestämmelse bör fogas till lagen. Också social- och hälsovårdsministeriet ansåg det vara befogat att de språkliga rättigheterna i anslutning till social- och hälsovårdstjänster framgår av bestämmelserna i lagen.

Finansministeriet och Sámi Soster ansåg att social- och hälsovårdstjänsterna inte ska nämnas i samiska språklagen utan i den lag om ordnande av social- och hälsovård som ansluter sig till landskapsreformen och reformen av ordnandet av social- och hälsovården.

Regeringen har den 3 mars 2017 lämnat en proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om inrättande av landskap och om en reform av ordnandet av social- och hälsovården samt till lämnande av underrättelse enligt artikel 12 och 13 i Europeiska stadgan om lokal självstyrelse (RP 15/2017 rd). I 6 § i det förslag till lag om ordnande av social- och hälsovård som ingår i propositionen föreslås det att kunden har rätt att använda samiska när det gäller social- och hälsovårdstjänster som produceras inom samernas hembygdsområde och inom landskapet Lappland när det gäller sådana tjänster som bara produceras på tjänsteproducentens verksamhetsställen utanför hembygdsområdet. Detta innebär att skyldigheterna enligt samiska språklagen ska iakttas t.ex. på de verksamhetsställen för social- och hälsovårdstjänster som finns i Enontekis, Enare, Utsjoki och Sodankylä kommuner. Skyldigheterna gäller också t.ex. de verksamhetsenheter för specialistsjukvård landskapets affärsverk har i Rovaniemi. Regleringen gäller därmed med avseende på rättigheternas omfattning samma tjänster och geografiska

område som i nuläget. Dessutom utvidgas rättigheterna i fråga om tjänster som produceras utanför hembygdsområdet geografiskt till att omfatta också Länsi-Pohja sjukvårdsdistrikt, eftersom det ska ingå i det nya landskapet Lappland. Eftersom detta slag av reglering redan finns i 6 § i det lagförslag som ingår i den ovan nämnda propositionen, behövs det inte någon separat bestämmelse om de språkliga rättigheterna i samiska språklagen i fråga om social- och hälsovårdstjänster.

Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden och diskrimineringsombudsmannen konstaterade i sina yttranden att regeringen i sin proposition bör beakta grupper med särskilda behov bland samerna, såsom behovet av särskild tolkning och motsvarande för personer med funktionsnedsättning och hur sådana tjänster ska ordnas, samtidigt som de påminde om skyldigheterna enligt den av Finland ratificerade FN-konventionen om funktionshindrades rättigheter.

Finansministeriet konstaterade att regeringens proposition med förslag till lagstiftning om genomförande av landskapsreformen och om omorganisering av statens tillstånd-, styrnings- och tillsynsuppgifter för närvarande är under beredning vid ministeriet. Det är meningen att propositionen ska lämnas till riksdagen i augusti 2017 och att ändringarna ska träda i kraft från ingången av 2019. Ändringarna gäller också 2 § 1 mom. 3 punkten och 27 § i samiska språklagen med anseende på Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. Dessa ändringar i samiska språklagen kommer att göras först i samband med den propositionen.

6 Samband med andra propositioner

Propositionen har samband med regeringens proposition till riksdagen med förslag till landskapsreform och reform av ordnandet av social- och hälsovården samt till lagar som har samband med dem. Ändringarna i samiska språklagen avses träda i kraft samtidigt som de landskap som avses i 2 § i landskaplagen inrättas som offentlighetsliga samfund, dvs. den 1 juli 2017.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

2 §. Lagens tillämpningsområde. Till de myndigheter som lagen ska tillämpas på fogas landskapet Lappland, samkommuner, kommuners gemensamma organ, barnombudsmannen och de skolträd som avses i 45 § i skollagen (253/1995) och den förtroendeman för skoltarna som avses i skolagens 46 §.

Utgångspunkten är fortfarande den att samiskans ställning ska vara starkare inom samernas hembygdsområde än i övriga landet. Syftet är att säkerställa att de språkliga rättigheterna uppfylls i praktiken, bl.a. genom att den språkliga servicen tryggas i synnerhet där behovet av sådan service är som störst. Därmed avses med ”de ovan nämnda kommunerna” i 2 punkten i paragrafen fortfarande uttryckligen Enare, Enontekis, Sodankylä och Utsjoki kommuner och inte samtliga kommuner som hör till landskapet Lappland.

3 §. Definitioner. Hänvisningen till definitionen av same enligt sametingslagen slopas och den gällande 2 punkten i paragrafen upphävs. Hänvisningen till definitionen i sametingslagen i den gällande samiska språklagen är problematisk, eftersom definitionen i 3 § i sametingslagen är nära knuten till upptagande i sametingets vallängd och de beslut som fattas av valnämnden.

I 17 § 3 mom. i grundlagen tryggas samernas rätt att som urfolk bevara och utveckla sitt språk och sin kultur. Bestämmelsen tryggar samernas ställning som vårt lands enda urfolk, inklusive de rättigheter som ansluter sig till internationella avtal i fråga om urfolk (GrUB 12/2014 rd).

Samiska språklagen ska fullgöra denna bestämmelse i grundlagen. Genom att ge samerna språkliga rättigheter framhävs samernas ställning som urfolk. Hänvisningen till 3 § i samlagslagen kan ge intrycket att endast en person som finns upptagen i vallängden har rätt att använda samiska i den bemärkelse som avses i samiska språklagen. Enligt 23 b § i samlagslagen får vallängden och uppgifterna i den inte användas för andra ändamål än för förrättning av val till samlaget. Därmed har myndigheterna i de praktiska situationer när samiska språklagen tillämpas inte någon möjlighet att kontrollera om en person finns upptagen i vallängden eller inte, eftersom den är avsedd för kontroll av huruvida en person är röstberättigad vid förrättande av val. Även om detta tills vidare inte har rapporterats ge upphov till några problem i praktiken, är det skäl att inte fortsatt koppla rätten att använda samiska till definitionen i 3 § i samlagslagen.

Bestämmelserna i samiska språklagen kan också jämföras med motsvarande bestämmelser i språklagen (423/2003). Enligt 2 § i språklagen är lagens syfte att trygga den i grundlagen tillförsäkrade rätten för var och en att hos domstolar och andra myndigheter använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska. Det finns inte någon definition på vem som är finsk- eller svenskspråkig, utan lagens syfte är att vars och ens rätt till en rättvis rättegång och god förvaltning ska garanteras oberoende av språk och att de språkliga rättigheterna ska tillgodose utan att man särskilt ska behöva begära det.

Också grundlagsutskottet ansåg i det betänkande som nämns ovan att rätten att använda samiska hos myndigheter inte ska vara kopplad till definitionen på same i samlagslagen, och att det är nödvändigt för regeringen att utan dröjsmål utreda behovet av att ändra samiska språklagen i detta avseende. Enligt den övriga lagstiftningen, bl.a. i definitionen i 4 § 9 punkten (676/2014) i lagen om stansandel för kommunal basservice (1704/2009) avses med samiskspråkig en person som i det befolkningsdatasystem som avses i 3 § i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster har uppgett samiska som sitt modersmål. Det är emellertid inte möjligt att ange fler än ett modersmål, och av denna anledning är det antal personer som finns registrerade som samiskspråkiga enligt samlagets uppskattning färre än det antal same som talar någondera av de samiska språken. Var och en kan fritt välja sitt eget språk, och den anteckning som finns i befolkningsregistret har ingen direkt rättsverkan. Dessutom är begreppet samiskspråkig mycket tolkningsbart. Därmed bör någon definition inte heller kopplas till den uppgift om modersmål som anges i befolkningsregistret, eftersom detta kan begränsa tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna. På dessa grunder föreslås det att hänvisningen till definitionen av same i samlagslagen ska strykas och 2 punkten i paragrafen upphävas.

6 §. *Samiskan i representativa organ.* Ett omnämmande av de representativa organen i landskap och samkommuner och i kommunernas gemensamma organ där de samiska medlemmarna har rätt att använda samiska ska fogas till paragrafen. När uppgifter överförs från kommunernas representativa organ till landskapens organ har samerna rätt att på samma sätt som de tidigare haft i kommunerna att använda samiska. I den gällande bestämmelsen nämns inte samkommuner särskilt som ett sådant representativt organ vars samiska medlemmar har rätt att använda samiska. Syftet har trots det inte varit att begränsa denna rätt när lagen stiftades (RP 46/2003 rd, s. 34). Högsta förvaltningsdomstolen har på denna grund tolkat bestämmelsen så att en same har rätt att använda samiska i samkommunens organ (se HFD 101:2012).

8 §. *Myndigheternas information.* Benämningarna på de myndigheter som räknas upp i 3 mom. är delvis föråldrade och bör därför ändras. Häradsystemet frångicks vid ingången av 2008 och personalen vid häradsämbetena överfördes till polisinsättningarna, utsköningsverken, åklagarämbetena eller magistraterna.

11 §. Särskilda skyldigheter. Enligt motiveringen till den gällande lagen ska en myndighet som har ämbetsverk och andra enheter både inom och utanför samernas hembygdsområde följa bestämmelserna i 3 kap. endast i de ämbetsverk och enheter som finns inom samernas hembygdsområde. Efter det att bestämmelsen trädde i kraft har dock vissa av de verksamhetsställen som funnits inom samernas hembygdsområde dragits in. Bestämmelsen bör ses över och ändras så att den uppfyller sitt syfte även i fråga om ett verksamhetsställe som har flyttats utanför samernas hembygdsområde efter det att lagen tillkom. Dessutom bör landskapet Lappland iakttä bestämmelserna i 3 kap. också då det inte har ämbetsverk eller verksamhetsställen inom hembygdsområdet. I och med denna bestämmelse utvidgas tillämpningsområdet för de språkliga rättigheterna, men det är trots det det enda sättet att förhindra att de språkliga rättigheterna försvagas.

14 §. Kunskaper i samiska och behörighetsvillkor. Behörighetsvillkoren enligt bestämmelserna i paragrafen utvidgas till att omfatta också anställda inom landskapet och kommunalt anställda i den ordning som anges i landskapslagen och kommunallagen. De motsvarar därmed bestämmelserna i lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda (424/2003). En del av hänvisningarna till lag i den gällande paragrafen är dessutom föråldrade.

16 §. Användning av samiska i kommunens och landskapets handlingar. Den ursprungliga bestämmelsen i förarbetena till lagen gäller användningen av samiska i de kommuner vars ämbetsverk ligger inom samernas hembygdsområde. Bestämmelsen är av stor betydelse när det gäller att möjliggöra och främja användningen av samiska. När landskapsreformen framskrider måste det säkerställas att de språkliga rättigheterna inte försvagas. Av denna orsak föreslås det att ett nytt 2 mom. fogas till bestämmelsen. Enligt det nya momentet förpliktas också landskapet Lappland att använda samiska. Skyldigheten har dock mildrats så att användningen av samiska gäller sådana handlingar som är av allmän betydelse då frågan har särskild betydelse för samerna.

17 §. Affärsverk och av staten, landskapet eller kommunen ägda bolag. Bestämmelserna i paragrafen ska i fortsättningen gälla också sådana serviceproducerande bolag där landskapen har bestämmanderätt. Enligt 52 § i den föreslagna landskapslagen fungerar landskapets affärsverk som en del av landskapet. Därmed behöver landskapets affärsverk inte nämnas särskilt i den föreslagna paragrafen i samiska språklagen.

20 §. Rätt att få översättningar av expeditioner och andra handlingar. Riksdagens justitieombudsman har i sitt yttrande med anledning av förutredningen lyft fram att samiska språklagen inte gäller behandlingen av klagomål. Klagomål skiljer sig från förvaltningsärenden såtillvida att man inte fattar beslut om någons fördel, rättighet eller skyldighet och att avgörandet inte är överklagbart. Därmed anses klaganden inte som part, även om han eller hon vid anförande av klagomål i egen sak kan anses ha nära nog ställning som part. Det har trots det förblivit tolkningsbart vilken rätt som gäller översättningen av handlingar i klagomålsärenden. I motiveringen till 12 § i språklagen (423/2003) konstateras att den som anför förvaltningsklagan jämföras med part när klagan gäller hans eller hennes rätt, fördel eller skyldighet. För konsekvensens och tydlighetens skull föreslås det att förvaltningsklagan fogas till bestämmelsen.

22 §. Ansvar för kostnaderna för översättning och tolkning. Bestämmelsen i 2 mom. ska i fortsättningen gälla också landskapen.

23 §. Översättningar som kunden bekostar. Paragrafen ska i fortsättningen gälla också landskapen.

25 §. Tjänstledighet med lön och befrielse från arbetet för studier i samiska. Bestämmelsen i 1 mom. ska preciseras så att den gäller också sametinget.

31 §. Statens ekonomiska ansvar. Det anvisas årligen ett anslag i statsbudgeten för statsunderstöd för täckande av de särskilda tilläggskostnader som tillämpningen av denna lag medför. Ett exempel på sådana är översättning av vissa handlingar till olika samiska varieteter, alltså nordsamiska, enaresamiska och skoltsamiska, som årligen ger upphov till kostnader för särskilt utövare av offentlig makt eller instanser som sköter uppgifter som sammanhänger med utövning av offentlig makt. Bestämmelsen är därmed viktig med tanke på bevarandet av samiskan, eftersom statsunderstöden gör det möjligt att tillgodose denna rättighet i praktiken. Det är trots det inte meningen att de kostnader som uppkommer helt ska täckas med statsunderstöd. Ungefär hälften av behoven av statsunderstöd enligt ansökningarna har i allmänhet kunnat tillgodoses med de tillgängliga anslagen. Statsunderstöd kan sökas av kommuner, samkommuner och olika samfund. Privatpersoner eller företag kan inte vara understödstagare. I den gällande bestämmelsen nämns inte samkommuner. Statens ekonomiska ansvar bör trots det gälla också samkommuner och landskap. Diskrimineringsombudsmannen har lämnat in ett initiativ till justitieministeriet i frågan. I initiativet uppmanar diskrimineringsombudsmannen ministeriet att vidta åtgärder för att bestämmelsen ska ändras så att sådana andra instanser och samkommuner som producerar kommunal basservice där en kommun eller en del av en kommun inom samernas hembygdsområde är medproducent ska omfattas av statsunderstöd enligt samiska språklagen. Landskap och samkommuner ska i fortsättningen nämnas i paragrafen.

32 §. Samiskans ställning inom vissa förvaltningsområden. Bestämmelsen preciseras till att gälla även förskoleundervisning. En del av begreppen och hänvisningarna i den gällande bestämmelsen är föråldrade.

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till landskapsreform och reform av ordnandet av social- och hälsovården samt till lagar som har samband med dem innehåller ett förslag till lag om ordnande av social- och hälsovård. I 6 § 1 mom. i den lagen föreslås det i fråga om användningen av samiska när det gäller social- och hälsovårdstjänster följande: "Kunden har rätt att använda samiska när det gäller social- och hälsovårdstjänster som produceras inom samernas hembygdsområde och inom landskapet Lappland när det gäller sådana tjänster som bara produceras på tjänsteproducentens verksamhetsställen utanför hembygdsområdet." Vid beredningen av denna proposition övervägde man om det bör tas in en bestämmelse i samiska språklagen om rätten att använda samiska när det gäller social- och hälsovårdstjänster. Eftersom en sådan bestämmelse redan ingår i den lag som nämns ovan, är det mest ändamålsenligt att endast foga en hänvisning till den bestämmelsen i den föreslagna ändringen av samiska språklagen.

2 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft samtidigt som de landskap som avses i 2 § i landskaplagen inrättas som offentligt rättsliga samfund, dvs. den 1 juli 2017.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Lagförslaget stärker de språkliga rättigheter som tryggas genom grundlagen. Lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av samiska språklagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i samiska språklagen (1086/2003) 3 § 2 punkten,
ändras 2 § 1 mom., 6 § 1 mom., 8 § 3 mom., 14 § 2 och 3 mom., 16 och 17 §, 22 § 2 mom.,
23 §, 25 § 1 och 2 mom. samt 31 och 32 §,
av dem 2 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1340/2014, samt
fogas till 11 § ett nytt 2 mom. som följer:

2 §

Lagens tillämpningsområde

De myndigheter som denna lag tillämpas på är

1) de kommunala organen i Enare, Enontekis, Sodankylä och Utsjoki kommuner, landskapet Lappland, sådana i 51 § i kommunallagen (410/2015) avsedda gemensamma organ i vilkas verksamhet någon av de nämnda kommunerna deltar samt organen i sådana samkommuner till vilka någon av dessa kommuner hör,

2) de domstolar och myndigheter inom den statliga region- och lokalförvaltningen vilkas ämbetsdistrikt helt eller delvis omfattar de ovannämnda kommunerna,

3) de regionförvaltningsverk och närings-, trafik- och miljöcentraler vilkas verksamhetsområde helt eller delvis omfattar de ovannämnda kommunerna, och organ som är verksamma vid dem,

4) sametinget, samedelegationen samt byastämmor som avses i 42 § i skollagen (253/1995), skolråd som avses i 45 § i den lagen och den förtroendemän för skoltarna som avses i 46 § i den lagen,

5) justitiekanslern i statsrådet och riksdagens justitieombudsman,

6) konsumentombudsmannen, konsumenttvistenämnden, diskrimineringsombudsmannen, jämställdhetsombudsmannen, barnombudsmannen, diskriminerings- och jämställdhetsnämnden, dataombudsmannen och datasekretessnämnden,

7) Skatteförvaltningen, Folkpensionsanstalten, Lantmäteriverket och Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt,

8) statliga förvaltningsmyndigheter, när de som besvärmyndigheter behandlar ärenden som har inletts hos de ovannämnda förvaltningsmyndigheterna.

6 §

Samiskan i representativa organ

De samiska medlemmarna i organen i Enare, Enontekis, Sodankylä och Utsjoki kommuner och landskapet Lappland, i 2 § 1 punkten avsedda organ i samkommuner och i de nämnda kommunernas gemensamma organ har rätt att använda samiska vid sammanträden och i skriftliga yttranden till protokollet. Detsamma gäller de samiska medlemmarna i statens nämnder, kommittéer, arbetsgrupper och andra liknande kollegiala organ inom samernas hembygdsområde, och även utanför hembygdsområdet när organet behandlar ärenden som särskilt gäller samerna. De samer som deltar i Renbeteslagsföreningens eller dess styrelses sammanträden har på motsvarande sätt rätt att använda samiska vid sammanträdena.

8 §

Myndigheternas information

Kungörelser och tillkännagivanden i ärenden som gäller enskildas rättigheter och som utfärdas av en tingsrätt, en domare, en polisinsättning, ett utskökningsverk, ett åklagarämbete eller en magistrat eller på tjänstens vägnar av en tjänsteman vid en av dessa myndigheter kan dock enligt prövning ges enbart på finska, om användningen av samiska är uppenbart onödig.

11 §

Särskilda skyldigheter

Landskapet Lappland ska vid kontakter med personer vars hemkommun är Enare, Enontekiö, Sodankylä eller Utsjoki iakttä bestämmeelserna i 12–16 § även utanför samernas hembygdsområde.

14 §

Kunskaper i samiska och behörighetsvillkor

Kunskaper i samiska kan fastställas som behörighetsvillkor som gäller språkkunskaper för statsanställda genom lag eller med stöd av lag genom förordning av statsrådet eller det behöriga ministeriet, samt för anställda inom landskapet och kommunalt anställda i den ordning som anges i landskapslagen (xx/201x) och kommunallagen (410/2015), om det inte genom lag eller med stöd av lag föreskrivs om sådant behörighetsvillkor. Kunskaper i samiska är särskilt meriterande även om sådana kunskaper inte nämns i behörighetsvillkoren för en tjänst eller befattning eller för ett uppdrag.

Angående behörighetsvillkor som gäller kunskaper i samiska gäller i tillämpliga delar lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda (424/2003). Kunskaper i samiska ska visas genom en sådan språkexamen som avses i lagen om allmänna språkexamina (964/2004), genom språkprov i samband med studier eller genom högskolestudier.

16 §

Användning av samiska i kommunens och landskapets handlingar

I en kommun där de samiskspråkigas andel av kommunens befolkning den första dagen föregående år har varit större än en tredjedel ska de kommunala organen använda också samiska i sådana protokoll och andra handlingar som inte ska ges till enskilda parter och som är av allmän betydelse. Också i andra kommuner ska de kommunala organen, samt i landskapet Lappland landskapets organ, använda samiska i sådana handlingar i den omfattning de själva bestämmer.

Dessutom ska organen i landskapet Lappland också använda samiska i protokoll och andra handlingar som inte ska ges till enskilda parter och som är av allmän betydelse, om frågan har särskild betydelse för samerna.

17 §

Affärsverk och av staten, landskapet eller kommunen ägda bolag

Statliga affärsverk samt sådana tjänsteproducerande bolag där staten, landskapet Lappland eller en eller flera kommuner som nämns i 2 § 1 mom. 1 punkten har bestämmanderätt ska inom samernas hembygdsområde ge sådan språklig service som förutsätts i denna lag och in-formera allmänheten också på samiska i den omfattning det behövs med tanke på verksamhet-ens art och saksammanhanget och på ett sätt som enligt en helhetsbedömning inte kan anses oskäligt för affärsverket eller bolaget. När statliga affärsverk sköter myndighetsuppgifter ska på dem tillämpas det som i denna lag föreskrivs om myndigheter.

20 §

Rätt att få översättningar av expeditioner och andra handlingar

Har i ett förvaltningsärende, en förvaltningsprocess, en förvaltningsklagan eller ett brottmål en stämningsansökan, en dom, ett beslut, ett protokoll eller någon annan handling skrivits på finska eller svenska, skall myndigheten på begäran ge en samisk part en avgiftsfri officiell översättning till samiska av denna handling till den del den gäller partens rätt, fördel eller skyldighet, utom i det fall att det är fråga om en handling som uppenbart inte har någon betydelse för ärendets avgörande. Översättningen skall fogas till expeditionen eller handlingen i fråga.

22 §

Ansvaret för kostnaderna för översättning och tolkning

Landskapet, kommunen, samkommunen eller stiftet eller församlingen ska svara för kostna-derna för tolkning samt för upprättande eller översättning av expeditioner och handlingar en-ligt 4–6, 12, 13, 15, 16 och 30 §.

23 §

Översättningar som kunden bekostar

Om en handling som har lämnats in till en statlig eller kommunal myndighet eller till en myndighet i landskapet eller i en samkommun eller till en kyrklig myndighet är skriven på samiska trots att kunden inte har rätt att använda samiska hos myndigheten, ska myndigheten vid behov, efter att ha hört kunden, på dennes bekostnad skaffa en översättning av handlingen till det språk som myndigheten använder.

25 §

Tjänstledighet med lön och befrielse från arbetet för studier i samiska

En tjänsteman hos en sådan i 2 § 1 mom. avsedd statlig myndighet vars ämbetsdistrikt i sin helhet ligger inom samernas hembygdsområde samt en tjänsteman vid sametinget har, om tjänsteförhållandet till myndigheten har varat i minst ett år, rätt att få tjänstledighet med lön för att skaffa sådana kunskaper i samiska som han eller hon behöver för skötseln av sina tjäns-

RP 44/2017 rd

teuppgifter. En arbetstagare hos en sådan myndighet har i samma syfte och under motsvarande förutsättningar rätt att få befrielse från arbetet.

Den som är anställd hos landskapet Lappland, en kommun eller samkommun som avses i 2 § 1 mom. eller hos en i 2 § 1 mom. 2 och 3 punkten avsedd statlig myndighet vars ämbetsdistrikt delvis ligger inom samernas hembygdsområde, samt den som hör till personalen vid Renbeteslagsföreningen kan beviljas tjänstledighet med lön eller befrielse från arbetet för att skaffa sådana kunskaper i samiska som han eller hon behöver för skötseln av sina tjänsteuppgifter, om anställningen hos ovan avsedda arbetsgivare har varat i minst ett år.

31 §

Statens ekonomiska ansvar

I statsbudgeten ska det tas in ett anslag för statsunderstöd till landskapen, samkommunerna, kommunerna, församlingarna, renbeteslagen inom samernas hembygdsområde samt till sådana enskilda som avses i 18 § för täckande av de särskilda merkostnader som tillämpningen av denna lag medför.

32 §

Samiskans ställning inom vissa förvaltningsområden

Särskilda bestämmelser finns om samernas rätt att få förskoleundervisning, grundläggande utbildning och annan undervisning på sitt modersmål, undervisningen i samiska samt samiska som undervisningsspråk, läroämne och examensspråk.

Bestämmelser om samernas rätt till småbarnspedagogik på sitt modersmål finns i lagen om småbarnspedagogik (36/1973).

Bestämmelser om rätten att använda samiska när det gäller social- och hälsovårdstjänster finns utöver denna lag i lagen om ordnande av social- och hälsovård (xx/2017).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Borgå den 4 maj 2017

Statsminister

Juha Sipilä

Justitie- och arbetsminister Jari Lindström

Lag

om ändring av samiska språklagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i samiska språklagen (1086/2003) 3 § 2 punkten,
ändras 2 § 1 mom., 6 § 1 mom., 8 § 3 mom., 14 § 2 och 3 mom., 16 och 17 §, 22 § 2 mom.,
23 §, 25 § 1 och 2 mom. samt 31 och 32 §,
av dem 2 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1340/2014, samt
fogas till 11 § ett nytt 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

2 §

Lagens tillämpningsområde

De myndigheter som denna lag tillämpas på är

1) de kommunala organen i Enare, Enontekis, Sodankylä och Utsjoki kommuner samt organen i sådana samkommuner till vilka någon av dessa kommuner hör,

2) de domstolar och myndigheter inom den statliga distrikts- och lokalförvaltningen vilkas ämbetsdistrikt helt eller delvis omfattar de ovan nämnda kommunerna,

3) de regionförvaltningsverk och närings-, trafik- och miljöcentraler vilkas verksamhetsområde helt eller delvis omfattar de ovan nämnda kommunerna, och organ som är verksamma vid dem,

4) sametinget, samedelegationen samt byastämmor som avses i 42 § i skoltlagen (253/1995),

5) justitiekanslern i statsrådet och riksdagens justitieombudsman,

6) konsumentombudsmannen, konsumenttvistenämnden, diskrimineringsombudsmannen, jämställdhetsombudsmannen, diskriminerings- och jämställdhetsnämnden, dataom-

Förslagen lydelse

2 §

Lagens tillämpningsområde

De myndigheter som denna lag tillämpas på är

1) de kommunala organen i Enare, Enontekis, Sodankylä och Utsjoki kommuner, *landskapet Lappland, gemensamma organ som avses i 51 § i kommunallagen (410/2015) i vilkas samarbete någon av dessa kommuner deltar*, samt organen i sådana samkommuner till vilka någon av dessa kommuner hör,

2) de domstolar och myndigheter inom den statliga *region-* och lokalförvaltningen vilkas ämbetsdistrikt helt eller delvis omfattar de ovannämnda kommunerna,

3) de regionförvaltningsverk och närings-, trafik- och miljöcentraler vilkas verksamhetsområde helt eller delvis omfattar de ovannämnda kommunerna, och organ som är verksamma vid dem,

4) sametinget, samedelegationen samt byastämmor som avses i 42 § i skoltlagen (253/1995), *skoltråd som avses i 45 § i den lagen och den förtroendeman för skoltarna som avses i 46 § i den lagen*,

5) justitiekanslern i statsrådet och riksdagens justitieombudsman,

6) konsumentombudsmannen, konsumenttvistenämnden, diskrimineringsombudsmannen, jämställdhetsombudsmannen, *barnombudsmannen*, diskriminerings- och jämställd-

Gällande lydelse

budsmannen och datasekretessnämnden,

7) Skatteförvaltningen, Folkpensionsanstalten, Lantmäteriverket och Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt,

8) statliga förvaltningsmyndigheter, när de som besvärmyndigheter behandlar ärenden som har inletts hos de ovan nämnda förvaltningsmyndigheterna.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) samiska enaresamiska, nordsamiska eller skoltsamiska beroende på vilken språkvarietet som används eller den huvudsakliga målgruppen i fråga,

2) *same en same enligt 3 § sametingslagen (974/1995),*

3) samernas hembygdsområde samernas hembygdsområde enligt 4 § sametingslagen, samt

4) myndigheter de domstolar och andra myndigheter som avses i 2 § 1 och 2 mom. samt renbeteslag och Renbeteslagsföreningen.

6 §

Samiskan i representativa organ

De samiska medlemmarna i Enare, Enontekis, Sodankylä och Utsjoki kommuners organ har rätt att använda samiska vid sammanträden och i skriftliga yttranden till protokollet. Detsamma gäller de samiska medlemmarna i statliga nämnder, kommittéer, arbetsgrupper och andra liknande kollegiala organ inom samernas hembygdsområde, och även utanför hembygdsområdet när organet behandlar ärenden som särskilt gäller samerna. De samer som deltar i Renbeteslagsföreningens eller dess styrelses sammanträden har på motsvarande sätt rätt att använda samiska vid sammanträdena.

Föreslagen lydelse

hetsnämnden, dataombudsmannen och datasekretessnämnden,

7) Skatteförvaltningen, Folkpensionsanstalten, Lantmäteriverket och Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt,

8) statliga förvaltningsmyndigheter, när de som besvärmyndigheter behandlar ärenden som har inletts hos de ovannämnda förvaltningsmyndigheterna.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) samiska enaresamiska, nordsamiska eller skoltsamiska beroende på vilken språkvarietet som används eller den huvudsakliga målgruppen i fråga,

(2 punkten upphävs)

3) samernas hembygdsområde samernas hembygdsområde enligt 4 § sametingslagen, samt

4) myndigheter de domstolar och andra myndigheter som avses i 2 § 1 och 2 mom. samt renbeteslag och Renbeteslagsföreningen.

6 §

Samiskan i representativa organ

De samiska medlemmarna i organen i Enare, Enontekis, Sodankylä och Utsjoki kommuner *och landskapet Lappland, i 2 § 1 punkten avsedda organ i samkommuner och i de nämnda kommunernas gemensamma organ* har rätt att använda samiska vid sammanträden och i skriftliga yttranden till protokollet. Detsamma gäller de samiska medlemmarna i statens nämnder, kommittéer, arbetsgrupper och andra liknande kollegiala organ inom samernas hembygdsområde, och även utanför hembygdsområdet när organet behandlar ärenden som särskilt gäller samerna. De samer som deltar i Renbeteslagsföreningens eller dess styrelses sammanträden har på motsvarande sätt rätt att använda samiska vid sammanträdena.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

8 §

Myndigheternas information

Myndigheternas information

Kungörelser och tillkännagivanden i ärenden som gäller enskildas rättigheter och som utfärdas av en tingsrätt, en domare, ett häradssämbete eller dess avdelning eller ett häradss fristående ämbetsverk eller på tjänstens vägnar av en tjänsteman vid dessa myndigheter kan dock enligt prövning ges enbart på finska, om användningen av samiska är uppenbart onödig.

Kungörelser och tillkännagivanden i ärenden som gäller enskildas rättigheter och som utfärdas av en tingsrätt, en domare, *en polis-inrättning, ett utskökningsverk, ett åklagarämbete eller en magistrat* eller på tjänstens vägnar av en tjänsteman vid en av dessa myndigheter kan dock enligt prövning ges enbart på finska, om användningen av samiska är uppenbart onödig.

11 §

11 §

Särskilda skyldigheter

Särskilda skyldigheter

Landskapet Lappland ska vid kontakter med personer vars hemkommun är Enare, Enontekis, Sodankylä eller Utsjoki iakttä bestämmelserna i 12–16 § även utanför samernas hembygdsområde.

14 §

14 §

Kunskaper i samiska och behörighetsvillkor

Kunskaper i samiska och behörighetsvillkor

Kunskaper i samiska kan fastställas som behörighetsvillkor som gäller språkkunskaper för statsanställda genom lag eller med stöd av lag genom förordning av statsrådet eller det behöriga ministeriet, samt för kommunalt anställda i den ordning som anges i kommunallagen (365/1995), om det inte genom lag eller med stöd av lag föreskrivs om sådant behörighetsvillkor. Kunskaper i samiska är särskilt meriterande även om sådana kunskaper inte nämns i behörighetsvillkoren för en tjänst eller befattning eller för ett uppdrag.

Kunskaper i samiska kan fastställas som behörighetsvillkor som gäller språkkunskaper för statsanställda genom lag eller med stöd av lag genom förordning av statsrådet eller det behöriga ministeriet, samt för anställda inom landskapet och kommunalt anställda i den ordning som anges i landskapslagen (xx/201x) och kommunallagen (410/2015), om det inte genom lag eller med stöd av lag föreskrivs om sådant behörighetsvillkor. Kunskaper i samiska är särskilt meriterande även om sådana kunskaper inte nämns i behörighetsvillkoren för en tjänst eller befattning eller för ett uppdrag.

Angående behörighetsvillkor som gäller kunskaper i samiska gäller lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda (424/2003). Kunskaper i samiska skall visas genom sådan språkexamen som avses i

Angående behörighetsvillkor som gäller kunskaper i samiska gäller *i tillämpliga delar* lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda (424/2003). Kunskaper i samiska ska visas genom en sådan språkex-

RP 44/2017 rd

Gällande lydelse

lagen om allmänna språkexamina (668/1994), genom språkprov i samband med studier eller genom högskolestudier.

16 §

Användning av samiska i kommunala handlingar

I en kommun där de samiskspråkigas andel av kommunens befolkning den första dagen föregående år har varit större än en tredjedel skall de kommunala organen använda också samiska i protokoll och andra handlingar som inte skall ges till enskilda parter och som är av allmän betydelse. Också i andra kommuner skall de kommunala organen i den omfattning de prövar lämpligt använda samiska i sådana handlingar.

17 §

Affärsverk och statligt eller kommunalt ägda bolag

Statliga affärsverk samt sådana tjänsteproducerande bolag där staten eller en eller flera i 2 § 1 mom. 1 punkten nämnda kommuner har bestämmanderätt skall inom samernas hembygdsområde ge sådan språklig service som förutsätts i denna lag och informera allmänheten också på samiska i den omfattning det behövs med tanke på verksamhetens art och saksammanhanget och på ett sätt som enligt en helhetsbedömning inte kan anses oskäligt för affärsverket eller bolaget. När statliga affärsverk sköter myndighetsuppgifter skall på dem tillämpas det som i denna lag sägs om myndigheter.

Föreslagen lydelse

amen som avses i lagen om allmänna språkexamina (964/2004), genom språkprov i samband med studier eller genom högskolestudier.

16 §

Användning av samiska i kommunens och landskapets handlingar

I en kommun där de samiskspråkigas andel av kommunens befolkning den första dagen föregående år har varit större än en tredjedel ska de kommunala organen använda också samiska i sådana protokoll och andra handlingar som inte skall ges till enskilda parter och som är av allmän betydelse. Också i andra kommuner ska de kommunala organen, *samt i landskapet Lappland landskapets organ*, använda samiska i sådana handlingar i den omfattning de själva bestämmer.

Dessutom ska organen i landskapet Lappland också använda samiska i protokoll och andra handlingar som inte ska ges till enskilda parter och som är av allmän betydelse, om frågan har särskild betydelse för samerna.

17 §

Affärsverk och av staten, landskapet eller kommunen ägda bolag

Statliga affärsverk samt sådana tjänsteproducerande bolag där staten, *landskapet Lappland* eller en eller flera kommuner som nämns i 2 § 1 mom. 1 punkten har bestämmanderätt ska inom samernas hembygdsområde ge sådan språklig service som förutsätts i denna lag och informera allmänheten också på samiska i den omfattning det behövs med tanke på verksamhetens art och saksammanhanget och på ett sätt som enligt en helhetsbedömning inte kan anses oskäligt för affärsverket eller bolaget. När statliga affärsverk sköter myndighetsuppgifter ska på dem tillämpas det som i denna lag föreskrivs om myndigheter.

RP 44/2017 rd

Gällande lydelse

20 §

Rätt att få översättningar av expeditioner och andra handlingar

Har i ett förvaltningsärende, en förvaltningsprocess eller ett brottmål en stämningsansökan, en dom, ett beslut, ett protokoll eller någon annan handling skrivits på finska eller svenska, skall myndigheten på begäran ge en samisk part en avgiftsfri officiell översättning till samiska av denna handling till den del den gäller partens rätt, fördel eller skyldighet, utom i det fall att det är fråga om en handling som uppenbart inte har någon betydelse för ärendets avgörande. Översättningen skall fogas till expeditionen eller handlingen i fråga.

22 §

Ansvar för kostnaderna för översättning och tolkning

Kommunen, samkommunen eller stiftet eller församlingen skall svara för kostnaderna för tolkning samt för upprättande eller översättning av expeditioner och handlingar enligt 4-6, 12, 13, 15, 16 och 30 §.

23 §

Översättningar som kunden bekostar

Är en handling som har lämnats in till en statlig eller kommunal myndighet eller till en myndighet i en samkommun eller till en kyrklig myndighet skriven på samiska trots att kunden inte har rätt att använda samiska hos myndigheten, skall myndigheten, efter att ha hört kunden, på dennes bekostnad skaffa en översättning av handlingen till det språk som myndigheten använder.

Föreslagen lydelse

20 §

Rätt att få översättningar av expeditioner och andra handlingar

Har i ett förvaltningsärende, en förvaltningsprocess, *en förvaltningsklaga* eller ett brottmål en stämningsansökan, en dom, ett beslut, ett protokoll eller någon annan handling skrivits på finska eller svenska, skall myndigheten på begäran ge en samisk part en avgiftsfri officiell översättning till samiska av denna handling till den del den gäller partens rätt, fördel eller skyldighet, utom i det fall att det är fråga om en handling som uppenbart inte har någon betydelse för ärendets avgörande. Översättningen skall fogas till expeditionen eller handlingen i fråga.

22 §

Ansvar för kostnaderna för översättning och tolkning

Landskapet, kommunen, samkommunen eller stiftet eller församlingen ska svara för kostnaderna för tolkning samt för upprättande eller översättning av expeditioner och handlingar enligt 4-6, 12, 13, 15, 16 och 30 §.

23 §

Översättningar som kunden bekostar

Om en handling som har lämnats in till en statlig eller kommunal myndighet eller till en myndighet *i landskapet eller* i en samkommun eller till en kyrklig myndighet är skriven på samiska trots att kunden inte har rätt att använda samiska hos myndigheten, ska myndigheten vid behov, efter att ha hört kunden, på dennes bekostnad skaffa en översättning av handlingen till det språk som myndigheten använder.

RP 44/2017 rd

Gällande lydelse

25 §

Tjänstledighet med lön och befrielse från arbetet för studier i samiska

En tjänsteman hos en sådan i 2 § 1 mom. avsedd statlig myndighet vars ämbetsdistrikt i sin helhet ligger inom samernas hembygdsområde har, om tjänsteförhållandet till myndigheten har varat i minst ett år, rätt att få tjänstledighet med lön för att skaffa sådana kunskaper i samiska som han eller hon behöver för skötseln av sina tjänsteuppgifter. En arbetstagare hos en sådan myndighet har i samma syfte och under motsvarande förutsättningar rätt att få befrielse från arbetet.

Den som är anställd hos en i 2 § 1 mom. avsedd kommun eller samkommun eller hos en i 2 § 1 mom. 2 och 3 punkten avsedd statlig myndighet vars ämbetsdistrikt delvis ligger inom samernas hembygdsområde, samt den som hör till personalen vid Renbeteslagsföreningen kan beviljas tjänstledighet med lön eller befrielse från arbetet för att skaffa sådana kunskaper i samiska som han eller hon behöver för skötseln av sina tjänsteuppgifter, om anställningen hos ovan avsedda arbetsgivare har varat i minst ett år. Genom förordning av statsrådet kan andra villkor fastställas för tjänstledighet eller befrielse från arbetet.

31 §

Statens ekonomiska ansvar

I statsbudgeten skall tas in ett anslag för statsunderstöd till kommunerna, församlingarna, renbeteslagen inom samernas hembygdsområde samt till sådana enskilda som avses i 18 § för täckande av de särskilda merkostnader som tillämpningen av denna lag medför.

32 §

Samiskans ställning inom vissa förvaltningsområden

Särskilda bestämmelser finns om samernas rätt att få grundskoleundervisning och annan

Föreslagen lydelse

25 §

Tjänstledighet med lön och befrielse från arbetet för studier i samiska

En tjänsteman hos en sådan i 2 § 1 mom. avsedd statlig myndighet vars ämbetsdistrikt i sin helhet ligger inom samernas hembygdsområde *samt en tjänsteman vid sametinget* har, om tjänsteförhållandet till myndigheten har varat i minst ett år, rätt att få tjänstledighet med lön för att skaffa sådana kunskaper i samiska som han eller hon behöver för skötseln av sina tjänsteuppgifter. En arbetstagare hos en sådan myndighet har i samma syfte och under motsvarande förutsättningar rätt att få befrielse från arbetet.

Den som är anställd hos *landskapet Lappland, en kommun eller samkommun som avses i 2 § 1 mom.* eller hos en i 2 § 1 mom. 2 och 3 punkten avsedd statlig myndighet vars ämbetsdistrikt delvis ligger inom samernas hembygdsområde, samt den som hör till personalen vid Renbeteslagsföreningen kan beviljas tjänstledighet med lön eller befrielse från arbetet för att skaffa sådana kunskaper i samiska som han eller hon behöver för skötseln av sina tjänsteuppgifter, om anställningen hos ovan avsedda arbetsgivare har varat i minst ett år. Genom förordning av statsrådet kan andra villkor fastställas för tjänstledighet eller befrielse från arbetet.

31 §

Statens ekonomiska ansvar

I statsbudgeten ska det tas in ett anslag för statsunderstöd till *landskapen, samkommunerna*, kommunerna, församlingarna, renbeteslagen inom samernas hembygdsområde samt till sådana enskilda som avses i 18 § för täckande av de särskilda merkostnader som tillämpningen av denna lag medför.

32 §

Samiskans ställning inom vissa förvaltningsområden

Särskilda bestämmelser finns om samernas rätt att få *förskoleundervisning, grundlägg-*

RP 44/2017 rd

Gällande lydelse

undervisning på sitt modersmål, undervisningen i samiska samt samiska som undervisningsspråk, läroämne och examensspråk.

Bestämmelser om samernas rätt att få barndagvård på sitt modersmål finns i lagen om barndagvård (36/1973).

Föreslagen lydelse

gande utbildning och annan undervisning på sitt modersmål, undervisningen i samiska samt samiska som undervisningsspråk, läroämne och examensspråk.

Bestämmelser om samernas rätt *till småbarnspedagogik* på sitt modersmål finns i lagen om småbarnspedagogik (36/1973).

Bestämmelser om rätten att använda samiska när det gäller social- och hälsovårdstjänster finns utöver denna lag i lagen om ordnande av social- och hälsovård (xx/2017).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Laahâ

säämi kielâlaavâ muttemist

Ovdâskode miärádâs miäldásávt
komettuvvoo säämi kielâlaavâ (1086/2003) 3 § 2 saje,
muttojeh 2 § 1 moomeent, 6 § 1 moomeent, 8 § 3 moomeent, 14 § 2 já 3 moomeent, 16 já 17 §, 20 § 1 moomeent, 22 § 2 moomeent, 23 §, 25 § 1 já 2 moomeent sehe 31 já 32 §,
tagarin ko tain lii 2 § 1 moomeent laavâst 1340/2014, sehe
lasettuvvoo 11 §:án uddâ 2 moomeent čuávuvávt:

2 §

Laavâ heiviittensyergi

Virgeomâhááh, moid taat laahâ heiviittuvvoo, láá:

1) Iänuduv, Aanaar, Suádigil já Ucjuv kieldâi toimâorgaaneh, Laapi eennâmkodde, tagareh kieldâlaavâ (410/2015) 51 §:st uáivildum kieldâi ohtsiih toimâorgaaneh, moi tooimân miinii mainâšum kieldâin uásálist, sehe tagarij kieldâovtâstumij toimâorgaaneh, main miinii mainâšum kieldâin lii jesânin

2) toh tuámustoovlih já staatâ kuávlu- já páihálâšhaldáttuv virgeomâhááh, moi virge-
vijdodáhân ovdiibeln mainâšum kieldah ollásávt teikâ uásild kuleh;

3) toh kuávluhaldáttâhvirgáduvah já iäláttâs-, jotolâh- já pirâskuávdááh, moi
toimâvijdodáhân ovdiibeln mainâšum kieldah ollásávt teikâ uásild kuleh, já toi ohtâvuodâst
tuáimee toimâorgaaneh;

4) sämitigge, sämiaašij ráđádállâmkodde sehe nuorttâlâšlaavâ (253/1995) 42 §:st uáivildum
sijdâčuákkim, 45 §:st uáivildum nuorttâlâšráádih já 46 §:st uáivildum nuorttâlâj luáttámušal-
mai;

5) staatâräädi riehtikansler já ovdâskode riehtiäššialmai;

6) kulâtteijeeäššialmai, kulâtteijeerijdolâvdikodde, oovtviärdásâšvuotâváldálâš, täsiár-
vuváldálâš, päniäššiváldálâš, oovtviärdásâšvuotâ- já täsiárvulâvdikodde, tiätusyevjiváldálâš já
tiätusyevjilâvdikodde;

7) Viäruhaldáttâh, Aalmugiäláttâhlájádâs, Eennâmmittedemlájádâs já Eennâmtuáluirâtteijei
iäláttâhlájádâs;

8) toh staatâ haldáttâhvirgeomâhááh, moh muttemocovirgeomâhážžân kiedâvušeh ovdiibeln
mainâšum haldáttâhvirgeomâháást joton puáttám aašijd.

6 §

Sämikielâ kevttim ovdâsteijeevijn toimâorgaanijn

Iänuduv, Aanaar, Suádigil já Ucjuv kieldâi já Laapi eennâmkode toimâorgaanij, 2 § 1 saa-
jeest uáivildum kieldâovtâstume toimâorgaanij já mainâšum kieldâi ohtsii toimâorgaan säm-
milâšjesânijn lii vuoigâdvuotâ kevttiđ sämikielâ čuákkimijn sehe kirjâlijn čiälkkámušâin, moh
lahtojeh pevdikiirján. Siämmâš kuáská staatâ lâvdikuudij, komiteai, pargojuávhui já västidei-
jee maanġajeessânlij toimâorgaanij sämmilâšjesânáid sämikuávlust já eromâšávt sämmiláid

RP 44/2017 rd

kyeskee aášij kiedávušmist ton ulguubeln-uv. Palgâsij ovtâstus já ton stiivrâ čuákkimân uásálistee sâmmiliist lii siämmaánaál vuoigâdvuotâ kevttid čuákkimist sâmi Kielâ.

8 §

Virgeomâhái tieddettem

Keerrivrievti, tuámmár, poolislájádâs, olgospeerrâm- já ášâškutteevirgâdud teikâ maistraat teikâ toi virgealmaa virge peeleeest adelem kulluuttâsah já tiättunaddelmeh ovtâskâs vuoigâdvuotân kyeskee aášijn pyehtih kuittâg adelud kuorâttállâm miel tuše suomâkielân, jis sâmi Kielâ kevttim ličij čielgâsávt taarbâšmettum.

11 §

Eromâš kenigâsvuodâh

Laapi eennâmkodde kalga ášâštâlmist tagarâin ulmuin, kiân päikkikielâ lii Iänudâh, Aanaar, Suádigil teikâ Ucjuhâ, meid sâmikuávlv ulguubeln nuávdittid, mii 12 – 16 §:st asâttuvoo.

14 §

Sâmi Kielâ táidu já toos kyeskee tohâlâšvuotâvátámâšah

Sâmi Kielâ táaidu puáhtá asâttid kielâtáaidun kyeskee tohâlâšvuotâvátámâššân staatâ virgeomâhái pargoviehân lavvâin teikâ laavâ vuáduhd staatârâádi teikâ äššiomâháá ministeriö asâttâssâin sehe eennâmkode já kieldâlij virgeomâhái pargoviehân eennâmkoddelavvâ (xx/201x) já kieldâlavvâ (410/2015) miáldâsii oornigist, jis tággáár tohâlâšvuotâvátámâš ij asâttuu lavvâin teikâ laavâ vuáduhd. Sâmi Kielâ táidu annoo eromâš ánsun, veikâ tot ij lah asâttum virge, toomâ teikâ pargo tohâlâšvuotâvátámâššân.

Sâmi Kielâ táaidun kyeskee tohâlâšvuotâvátámâšâin lii hiäivulijn oosijn vyeimist, mii asâttuvoo almosiärvâduvâi pargovievâst vâttee kielâtáaidust adelum laavâst (424/2003). Sâmi Kielâ táidu oovdânpuáhtoo almos kielâtotkosijn adelum laavâst (964/2004) uáivildum kielâtotkosâin teikâ uápui ohtâvuodâst čodâldittum kielâiskosâin teikâ ollâškovlâuápuin.

16 §

Sâmi Kielâ kevttim kieldâ já eennâmkode äššikiirrijjn

Kieldâst, mast sâmi Kielâlij uási aalmugist lii ovdebâá ive vuossâmuu peeivi lamaš stuárráb ko ohtâ kuálmádâs, kieldâ toimâorgaan kalga kevttid meid sâmi Kielâ tagarijn pevdikiirrijjn já eres äššikiirrijjn, moh iä adeluu ovtâskâs äššiuásâlâžân já main lii almos merhâšume. Eres-uv kieldâst kieldâ toimâorgaan já Laapi eennâmkoddeest eennâmkode toimâorgaan kalga kevttid sâmi Kielâ tágarijn äššikiirrijjn nuuvt vijdâht ko jieš kuorâttâl.

Lasseen Laapi eennâmkode toimâorgaan kalga kevttid meid sâmi Kielâ pevdikiirrijjn já eres äššikiirrijjn, moh iä adeluu ovtâskâs äššiuásâlâžân já main lii almos merhâšume, jis ääšist lii eromâš merhâšume sâmmiláid.

17 §

Finnodáhlájádásah sehe staatâ, eennâmkode teikâ kieldâ omâstem finnodâhseervih

Staatâ finnodáhlájádás sehe taggaar palvâlus pyevttitejee finnodâhservi, mast staatâst, Laapi eennâmkoddeest teikâ oovtâ teikâ maangâ 2 § 1 moomeent 1 saajeest mainâšum kieldâst lii meridemvâldi, kalga sâmikuávlust adelid taan laavâst vattum kielâlii palvâlus já tiedettid aal-mugân meid sâmikielân toomâ šlaajâ já äššiohtâvuodâ vaattâm vijdoduvvâst já vuovviijn, mon oleslâžžân árvuštâldijn ij pyevti anneeđ finnodáhlájádás teikâ finnodâhseervi tááhust meret-teemmin. Ko staatâ finnodáhlájádás hoittáá virgeomâhâšpargo te toos heiviittuvvoo, mii taan laavâst asâttuvvoo virgeomâháást.

20 §

Vuoigâdvuotâ toimâttâskirje já eres äššikirje jurgâlusân

Jis haldâttâhääšist, haldâttâhlaavâkevttimääšist, haldâttâhkuoddâlemääšist teikâ rikosääšist stiämmâmucâmuš, tuámu, miärádás, pevdikirje teikâ eres äššikirje lii rahtum suomâ- teikâ ruotâkielân, virgeomâhâš kalga adelid sâmmilii äššiuásálâžžân suu pivdemist nuuvtâ virgâlii sâmikielâlii jurgâlus tain äššikiirjijn ton uásild ko äšši kuáská suu vuoigâdvuotân, hiätun teikâ kenigâsvuotân, eereeb jis koččâmušâst lii äššikirje, mii ij čielgâsávt vaaikut ääši čuâvdusân. Jurgâlus kalga lohtuđ toimâttâskiirjân teikâ eres äššikiirjân.

22 §

Ovdâsvástádás jurgâlmist teikâ tulkkuumist šoddâm koloin

Eennâmkodde, kieldâ, kieldâovtâstume teikâ pispekodde teikâ servikodde västid 4-6, 12, 13, 15, 16 já 30 §:st uáivildum toimâttâs- teikâ eres äššikirje ráhtimist teikâ jurgâlmist sehe tulkkuumist šoddâm koloin.

23 §

Jurgâlus haahâm äššigâs kuástádâssáin

Jis staatâ, eennâmkode, kieldâ teikâ kieldâovtâstume virgeomâhâžân teikâ kirholii virgeomâhâžân lii kuoddum sâmikielâlâš äššikirje, veikâ äššigâsâst ij lah vuoigâdvuotâ kevtid sâ-mikielâ ton virgeomâháást, kalga virgeomâhâš táárbu miel haahâđ äššigâs kuullâm maŋa suu kuástádâssáin äššikirjeest jurgâlus virgeomâháást kevtum kielân.

25 §

Pâlhâlâš virgeluámu já rijiávuotâ pargoost sâmikielâ tááidu haahâm várás

Taggaar 2 § 1 momentist uáivildum staatâ virgeomâháá virgealmast, kiän virgevijdodâh lii ollásávt sâmikuávlust, sehe sâmitige virgealmast lii vuoigâdvuotâ, jis suu virgekoskávuotâ taan virgeomâháá palvâlusâst lii pištâm ucemustáá ive, finnid pâlhálii virgeluámu virgepar-goidis hoittáámân taarbâšlii sâmikielâ tááidu haahâm várás. Tággáar virgeomâháá palvâlusâst orroo pargeest lii siämmái iävtuiguin vuoigâdvuotâ finnid rijiávuodâ pargoost siämmáá tárguttâsân.

RP 44/2017 rd

Laapi eennâmkode, 2 § 1 momentist uáivildum kieldâ teikâ kieldâovtâstume ja taggaar 2 § 1 moomeent 2 já 3 saajeest uáivildum staatâ virgeomâháá palvâlusâst orroo ulmui, mon virge- vijdoduvâst uási lii sâmikuávlust, sehe Palgâsij ovtâstus pargoviehân kullei puáhtá miedettid pálhálii virgeluámu teikâ ríjjâvuodâ pargoost virgepargoi hoittámân taarbâšlii sâmikielâ tááidu haahâm várás, jis suu palvâluskoskâvuotâ taan pargoadeleijee palvâlusâst lii pištám ucemustáá ive.

31 §

Staatâ ekonomâlâš ovdâsvástádâs

Staatâ budjetân kalga väldid meriruudâ staatâtorjuid eennâmkuddijd, kieldâovtâstuumijd, kieldáid, servikuddijd, sâmikuávlus palgâsáid sehe 18 §:st uáivildum ovtâskâssáid taan laavâ heiviitmist šaddee eromâš lasekoloi luávdimân.

32 §

Sâmikielâ sajattâh motomijn haldâttâhsuorgijn

Sâmmilij vuoigâdvuodâst finnid ovdâ- já vuádu máttááttâs sehe eres máttááttâs jieijâs eeni- kielân, sâmikielâ máttááttâsâst sehe sâmikielâst máttááttâskiellân, oppâamnâsin já todhos- kiellân asâttuvvoo sierâ.

Sâmmilij vuoigâdvuodâst finnid arâšoddâdem jieijâs eenikielân asâttuvvoo arâšoddâdem- laavâst (36/1973).

Vuoigâdvuodâst kevttid sâmikielâ sosiaal- já tiervâsvuodâhuolâttâs palvâlusâin asâttuvvoo taan laavâ lasseen sosiaal- já tiervâsvuodâhuolâttâs ornimist adelum laavâst (xx/2017).

Taat laahâ šadda vuáimân peeivi máánust 20 .

Lää'kk

sää'm kiõll-lää'jj mu'ttmest

Ee'ttik-kää'dd tu'mmstõõgg meâdlânji
kää'mtet sää'm kiõll-lää'jj (1086/2003) 3 § 2 päi'kk,
muu'ttet 2 § 1 mome'nt, 6 § 1 mome'nt, 8 § 3 mome'nt, 14 § 2 da 3 mome'nt, 16 da 17 §,
20 § 1 mome'nt, 22 §:n 2 mome'nt, 23 §, 25 §:n 1 ja 2 mome'nt di 31 da 32 §,
nâkkmen gu tõin lij 2 § 1 mome'nt lää'jjest 1340/2014, di
lâ'zztet 11 § sizz odd 2 mome'nt tän nalla:

2 §

Lää'jj suâvldemvu'vdd

Ve'rggnee'kk, koid tän lää'jj suâvldet, lie:

1) Enontekiö, Aanar, Suâ'djel da Uccjoogg koo'ddi tuâimmorgaan, Lappi mäddkâ'dd, nâkam kâ'ddlää'jj (410/2015) 51 §:st jurddum koo'ddi õhttsaž tuâimmorgaan, koi tuâimmjummša kää'tt-ne peäggum koo'ddin vuâssâatt, di nâkam kâ'ddõhtmi tuâimmorgaan, koin kää'tt-ne peäggum koo'ddin lij vuâzzli'žžen

2) tõk duõmmištâm da riikk vu'vdd- da pääiklažvaaldâšm ve'rggnee'kk, kooi ve'rggvoudda oudbeä'lnn peäggum kää'dd obbnes le'be biõ'kki ko'lle;

3) tõk vu'vddvaalšemve'rggpäi'k da jie'llemvue'kk-, trafik- da pirrõskõõskõõzz, koi tuâimmvoudda oudbeä'lnn peäggum kää'dd obbnes le'be biõ'kki ko'lle, da tõi õhtvuõdâst tuâimmjei tuâimmorgaan;

4) sää'mte'gg, sää'maa'sši sagstõõllâmka'dd di sää'mlää'jj (253/1995) 42 §:st jurddum siid-sääbbar, 45 §:st jurddum sää'msuâvtõõzz da 46 §:st jurddum saa'mi oudooumaž;

5) riikksuâvtõõzz vuõiggâdvuõttkansler da ee'ttik-kää'dd vuõiggâdvuõttä'sšooumaž;

6) õõ'nn'jiä'sšooumaž, õõ'nn'jireidlu'vddkâ'dd, õõutverddsazvuõttvä'lddõsnek, tää'ssârvv-vä'lddõsnek, päärnaiä'sšvä'lddõsnek, õõutverddsazvuõtt- da tää'ssârvvlu'vddkâ'dd, teâtt-sue'jjvä'lddõsnek da teâtt-sue'jjlu'vddkâ'dd;

7) Piidvaaldâšm, Naroodjeältõkstrooi'tel, Mäddmetteemstrooi'tel da Mäddtäällnii'kki jeältõkstrooi'tel;

8) tõk riikk vaaldâšmve'rggnee'kk, koož muttâzoocâmve'rggnee'kken kiõtt'tâ'lle oud-beä'lnn peäggum vaaldâšmve'rggnee'kkest kiõtt'tõõllâmnalla vuâlla puâttam aa'sšid.

6 §

Sää'mkiõl âannmõš ee'ttkâ'stmallaš tuâimmorgaanin

Enontekiö, Aanar, Suâ'djel da Uccjoogg koo'ddi tuâimmorgaani, 2 § 1 päi'kest jurddum kâ'ddõhtâm tuâimmorgaani da peäggum koo'ddi õhttsaž tuâimmorgaan sä'mmlain vuâzzlain lij vuõiggâdvuõtt ââ'nned sää'mkiõl sâbbrin di på'rddkerjja õhttuum keerjlaž ciâlkmin.

RP 44/2017 rd

Seamma kuâskk riikk lu'vddkoo'ddi, komiteai, tuâjj-joouki da va'stteei määngvuâzzlaž tuâimmorgaani sä'mmlaid vuâzzlaid sä'mmlai dommvuu'dest da sä'mmlaid jeä'rben kuðskki aa'sšid kiðtt'tõllmen še tøn åålgbeä'lnn. Paalgâskoo'ddi ðhttðõzz da tøn halltðõzz sâbbra vu-ässðõtti sä'mmlast lij va'stteenalla vuðiggâdvuðtt ââ'nned sâbbrest sää'mkiðl.

8 §

Ve'rggñii'kki teâdtummuš

Suu'dvuðiggâz, su'vddi, pää'les-stroi'ttel, åålgasmetteem- da su'vddive'rggpäi'k le'be maist-raatt le'be tõi ve'rggoummu vee'rj beä'lest u'vddem kuultðõzzid da teâttan ouddmðõzzid pri-vattnee'kk vuðiggâdvuðd kuðskki aa'sšin vuei'tet kuuitâg måttmešt u'vdded tâ'lk lääddas, jðs sää'mkiðl âânnmðš le'ççi taarbt'e'm.

11 §

Jeä'rab ððlgtðõzz

Lappi mäddkâä'dd ålgg ä'sšummšest nåkam oummin, koon dommkâ'dd lij Enontekiö, Aa-nar, Suä'djel le'be Uccjokk, še sä'mmlai dommvuu'd åålgbeä'lnn jää'kkted mâi'd 12 – 16 §:st šiðtteet.

14 §

Sää'mkiðl täiid da tøn kuðskki ââ'ntemkai'bbjðõzz

Sää'mkiðl täiid vuei'tet piijjad kiðlltäiid kuðskki ââ'ntemkai'bbjðõssân riikk ve'rggñii'kki tuâjjlažkâdda laa'jjin le'be lää'jj nuâjja riikk-suâvtðõzz le'be ää'sšvuä'msteei ministeria asetðõzzin di mäddkâä'dd da kââddlaž ve'rggñii'kki tuâjjlažkâdda mäddkâ'ddläa'jj (xx/201x) da kâ'ddläa'jj (410/2015) meâldlaž jä'rjstðõzzâst, jðs jeä't nåkam ââ'ntemkai'bbjðõzz šiðttuku laa'jjin le'be lää'jj nuâjja. Sää'mkiðl täiid kiðççât spesiaal merittân, hæ't tõt ij leäkku pijjum vee'rj, tuâim le'be tuâj ââ'ntemkai'bbjðõssân.

Sää'mkiðl täiid kuðskki ââ'ntemððlgtðõzzin lij suâvlaž vuð'zzin viðggâst, mâi'd ððlmâsððutstðõzzi tuâjjlažkâä'ddest kai'bbjum kiðlltäiidast uvddum lää'jjest (424/2003) šiðtteet. Sää'mkiðl täiid çuä'jtet takai kiðlltu'tkkðõzzin uvddum lää'jjest (964/2004) jurddum kiðlltu'tkkðõzzin le'be määttai ðhttvuððâst çððdtum kiðlltee'stin le'be ðllškooulmäättaivui'm.

16 §

Sää'mkiðl âânnmðš kâä'dd da mäddkâä'dd ä'sškii'rjin

Kâä'ddest, ko'st sää'mkiðllsai vue'ss oummin lij ääi'jab ee'jj vuðssmðš pei'vven leämmaž jäänab gu ðhtt kuålmðš, kâä'dd tuâimmorgaan ålgg ââ'nned še sää'mkiðl nåkam på'rddkii'rjin da jee'res ä'sškii'rjin, koid ij leäkku mie'rr u'vdded privatt ä'sšvuâzzli'žže da koin lij takai miårktðš. Seamma še jee'res kâä'ddest kâä'dd tuâimmorgaan da Lappi mäddkâä'ddest mädd-kâä'dd tuâimmorgaan šâdd ââ'nned sää'mkiðl nåkam ä'sškii'rjines pu'e'rmðssân vuei'nnmes veeidasvuðd mie'ldd.

RP 44/2017 rd

Lää'ssen Lappi mädtkää'dd tuaimmorgaanäst älgg ää'nned še sää'mkiöl pä'rddkii'rjin da jee'res ä'sškii'rjin, koid ij leäkku mie'rr u'vdded privatt ä'sšvuäzzli'žže da koin lij takai miärktös, gu ää'sšest lij jeä'rab miärktös sä'mmlaid.

17 §

Jäärnakstroi'ttel di riikk, mädtkää'dd le'be kää'dd vuä'mstem õhttõõzz

Riikk jäärnakstroi'ttel di näkam kääzzkõõzz puu't'teei õhttõõzz, ko'st riikkâst, Lappi mädtkää'ddest le'be õõt le'be mänggsab 2 § 1 mom'e'nt 1 päai'kest peäggatum kää'ddest lij mie'rreemvä'ldd, älgg sä'mmlai dommvuu'dest u'vdded tän lää'jjest oudldum kiöl'laž kääzzkõõzz da teätted oummid še säämas tuaimmjem šlaajj da ä'sšõhttvuõd oudldem veidasvuõdâst da naa'lin, koon obbvuõttân ärvvtõõlee'l jeä't vuõittu ää'nned jäärnakstroi'ttel le'be õhttõõzz beä'lnn toolkte'mmen. Riikk jäärnakstroi'ttla ve'rğğtuâj häiddmen suävldet, mäi'd tän lää'jjest šiõtteet ve'rğğnee'kkeest.

20 §

Vuõiggädvuõtt tuäimtõskee'rij da jee'res ä'sškee'rij jäärglõ'sse

Jõs vaaldäšmää'sšest, vaaldäšmlää'jjää'nemää'sšest, vaaldäšmläittamää'sšest le'be reä'kkõsää'sšest suudkäččmõš, suudmõš, tu'mmstõk, pä'rddke'rij le'be jee'res ä'sške'rij lij rajjum lää'dd le'be ruõcc kiõ'lle, älgg ve'rğğnek u'vdded sä'mmli'žže ä'sšvuäzzli'žže raukmest määu'ste'mes veerglaž sää'mkiõllsaž jäärglõõzz täin ä'sškii'rjin tõn vue'zzest gu ä'sš kuäskk suu vuõiggädvuõd, ouddõõzz le'be õõlgtõõzz, pe'ce jõs kõõččmõõžžâst lij ä'sške'rij, kää'tt ij vaaikat ää'sš čäuddmõ'sše. Jäärglõõzz älgg õhtteet tuäimtõskerjja le'be jee'res ä'sškerjja.

22 §

Va'sttõsvuõtt jäärglättmõõžžâst le'be tu'lkkummšest šõddâm kuulin

Mädtkää'dd, kää'dd, kää'ddõhttâm le'be aa'rhelkää'dd le'be sie'brkää'dd va'sttad 4-6, 12, 13, 15, 16 da 30 §:st jurddum tuäimtõs- le'be jee'res ä'sškee'rij raajjmõõžžâst le'be jäärglättmõõžžâst di tu'lkkummšest šõddâm kuulin.

23 §

Jäärglõõzz ha'ñkkummuš ä'sšnee'kk mä'hssmen

Jõs riikk, mädtkää'dd, kää'dd le'be kää'ddõhttâm ve'rğğnekka le'be ceerkvallaš ve'rğğnekka lij kuõddum sää'mkiõllsaž ä'sške'rij, hä't ä'sšnee'kkeest ij leäkku vuõiggädvuõtt ää'nneđ sää'mkiõl täin ve'rğğnee'kkin, šädd ve'rğğnek taarb mie'ldd ha'ñkkeed mäñña ä'sšnee'kk kuullmest tän mä'hssmen ä'sškee'rjest jäärglõõzz ve'rğğnee'kkin õnnum kiõ'lle.

25 §

Pääkläž ve'rğğluõvâsvuõtt da peästmõš tuâjast sää'mkiõl tääid ha'ñkkeem vääras

Näkam 2 § 1 mom'e'ntest jurddum riikk ve'rğğvuõd ve'rğğnee'kkeest, koon ve'rğğvu'vdd lij obbnes sä'mmlai dommvuu'dest, di sää'mtee'ğg ve'rğğnee'kkeest lij vuõiggädvuõtt, jõs suu

ve'rggkõskk tän ve'rggnee'kk kääzzkâ'sttmest lij pešttam oo'ccmõsân ee'jj, vuäžžad päälklaž ve'rggļuõvâsvuõđ ve'rggтуâjees hâiddma taarbšum sää'mkiõl tääid ha'ņkkeem vääras. Näkam ve'rggnee'kk kääzzkâ'sttmest tuejjei tuâjjlast lij va'steei oudldõõzzivui'm vuõiggâdvuõtt vu-äžžad peäšttmõõžž tuâjjast seämma äšša.

Lappi mäddkää'dd 2 § 1 momee'ntest jurddum kää'dd le'be kâ'ddõhttâm da näkam 2 § 1 momee'nt 2 da 3 pääi'kest jurddum riikk ve'rggnee'kk kääzzkõõzzâst tuâimmjeeja, koon ve'rggvuu'dest bie'kk lij sä'mmlai dommvuu'dest, di Paalgâskoo'ddi õhttõõzz tuâjjlažkâdda kuull'ja vuei'tet miõttâd päälklaž ve'rggļuõvâsvuõđ le'be peäšttmõõžž tuâjjast ve'rggтуâjees hâiddma taarbšum sää'mkiõl tääid ha'ņkkeem vääras, jõs su'st kääzzkâsttmõš tän tuâjju'vddi kääzzkâ'sttmest lij pešttam oo'ccmõsân ee'jj.

31 §

Riikk tääl'laž va'sttõsvuõtt

Riikk täällarvvlõ'sse šâdd vä'ldded mie'rrtie'gg riikkveä'kkõõžžzi vääras mäddkoo'ddid, kâ'ddõhttmid, koõ'ddid, sie'brkoo'ddid, sä'mmlai dommvuu'd paalgâskoo'ddid di 18 §:st jurddum privattni'kkid tän lää'jj suävldummšest šõddi jeä'rab lâä'sskuuli kâ'ttma.

32 §

Sää'mkiõl sää'jj måttmin vaaldâšmvuu'din

Sä'mmlai vuõiggâdvuõđâst vuäžžad vuõss- da vuâđdmätt'tõõžž di jee'res mått'tõõžž jii'jjez jie'nnkiõlin, sää'mkiõl mått'tummšest di sää'mkiõlâst mått'temkiõllân, måttaunnsen da tu'ikkõskiõllân šiotteet jeä'rben.

Sä'mmlai vuõiggâdvuõđâst vuäžžad oudpeâmm jii'jjez jie'nnkiõlin šiotteet oudpeâmmam-lää'jjest (36/1973).

Vuõiggâdvuõđâst ââ'nned sää'mkiõl sosiaal- da tiõrvâsvuõttuõl kääzzkõõžžzin šiotteet tän lää'jj lâä'ssen sosiaal- da tiõrvâsvuõttuõl jä'rjstummšest uvddum lää'jjest (xx/2017).

Tät lää'kk puätt viõ'kke peei'v mannust 20 .

Láhka

sámi giellalága rievdadeamis

Riikkabeivviid mearrádusa mielde
gomihuvvo sámi giellalága (1086/2003) 3 §:a 2 čuokkis,
rievdaduvvojit 2 §:a 1 momenta, 6 §:a 1 momenta, 8 §:a 3 momenta, 14 §:a 2 ja 3 momenta, 16 §, 17 §, 20 §:a 1 momenta, 22 §:a 2 momenta, 23 §, 25 §:a 1 ja 2 momenta sihke 31 § ja 32 §,
dakkárin go dain lea 2 §:a 1 momenta lágas 1340/2014, sihke
lasihuvvo 11 §:ii ođđa 2 momenta čuovvovaččat:

2 §

Lága heivehansuorgi

Eiseválddit, madda dát láhka heivehuvvo, leat:

1) Eanodaga, Anára, Soadegili ja Ohcejoga gielddaid doaibmaorgánat, Lappi eanagoddi, giellalága (410/2015) 51 §:s oaivvilduvvon gielddaid dakkár oktasaš doaibmaorgánat, maid doibmii juoga diein gielddain oassálastá, sihke dakkár gieldaovttastumiid doaibmaorgánat, main juoga diein gielddain lea lahttun;

2) dat duopmostuolut ja stáhta bire- ja báikkálašhálddahusa eiseválddit, maid virgeguvlui ovdalis namuhuvvon gielddat ollásit dahje muhtumassii gullet;

3) dat guovlluhálddahusvirgebáikkít ja ELY-guovddážat, maid doaibmaguvlui ovdalis namuhuvvon gielddat ollásit dahje muhtumassii gullet, ja daid oktavuodas doaibmi doaibmaorgánat;

4) Sámediggi, sámeáššiid ráddádallangoddi sihke nuortalašlága (253/1995) 42 §:s oaivvilduvvon siidačoahkkin, 45 §:s oaivvilduvvon nuortalašráđit ja 46 §:s oaivvilduvvon nuortalaččaid luohhtámušolmmoš;

5) stáhtaráđi vuoigatvuodakánsler ja Riikkabeivviid vuoigatvuodaáššealmmái;

6) golaheaddjiáššealmmái, golaheaddjiriidolávdegoddi, ovttárvosašvuodaáirras, dásseárvoáirras, mánáidáššiidáirras, ovttárvosašvuoda- ja dásseárvolávdegoddi, diehtosuodjeáirras ja diehtosuodjelávdegoddi;

7) Vearrohálddahus, Albmotealáhatlágádus, Eanamihtindanlágádus ja Eanadoallofitnodatolbmuid ealáhatlágádus;

8) dat stáhta hálddahuseiseválddit, mat nuppástusohcaneiseváldin giedahallet ovdalis namuhuvvon hálddahuseiseválddiid dutkamii boahán áššiid.

6 §

Sámeagiela geavaheapmi álbmotovddasteaddji doaibmaorgánain

Eanodaga, Anára, Soadegili ja Ohcejoga gielddaid ja Lappi eanagotti doaibmaorgánaid ja 2 §:a 1 čuoggás oaivvilduvvon gieldaovttastumi doaibmaorgánaid ja dieid gielddaid oktasaš doaibmaorgána sámelahtuin lea vuoigatvuolta geavahit sámeagiela čoahkkimiin sihke čálalaš cealkámušain, mat laktojuvvojit beavdegirjái. Dát seammá guoská stáhta lávdegottiid, komiteaid, bargojovkkuid ja sullasaš mánggalahtot doaibmaorgánaid sámelahtuide sámiiid

ruovttuguovllus ja sámiide erenoamážit guoskevaš áššiid giedahaladettiin maiddá dan olggo-bealde. Bálgosiid ovtastusa ja dan stivrra čoahkkimii oassálasti sámiin lea dán seamma vuogi mielde vuoigatvuohta geavahit čoahkkimis sámegeiela.

8 §

Eiseválddiid diehtujuohkin

Gearretievtti, duopmára, boleslágádusa, bággobearran- ja sivaheaddjivirgebáikki dahje maistráhta dahje daid virgeolbmo virggi beales addin gulahusaid ja diehtunaddimiid priváhtaolbmo vuoigatvuhtii guoskevaš áššiin sáhtta goittotge guorahallama mielde addit dušše suomagillii, jos sámegeiela geavaheapmái ii orošii leamen dárbu.

11 §

Sierra geatnegasvuodát

Lappi eanagoddi galgá váldit vuhtii, mii 12 – 16 §:s mearriduvvo áššiidikkšumis dakkár olbmuin, gean ruovttugielda lea Eanodat, Anár, Soadegilli dahje Ohcejohka.

14 §

Sámegeiela máhttu ja dasa guoskevaš dohkálašvuodagáibádusat

Sámegeiela máhttu sáhtta ásahit giellamáhttui guoskevaš dohkálašvuodagáibádussan stáhta eiseválddiid bargovehkii lága vuodul dahje stáhtarádi dahje áššáigullelaš ministeriija ásahusa vuodul sihke eanagotti ja gielddalaš eiseválddiid bargovehkii eanagoddelága (xx/201x) ja gieldalága (410/2015) mearrádusaid mielde, jos dákkár dohkálašvuodagáibádus ii mearriduvvo lága vuodul. Sámegeiela máhttu adnojuvvo sierra ánsun, vaikko dat ii leat biddjojuvvon virggi, doaimma dahje barggu dohkálašvuodagáibádussan.

Sámegeiela máhttui guoskevaš dohkálašvuodagáibádusain lea heivvolaš osiin fámus, mii almmosorganisašuvnnaid bargoveaga giellamáhtus addojuvvon lágas (424/2003) mearriduvvo. Sámegeiela máhttu sáhtta čájehit almmolaš gielladutkosiin addojuvvon lágas (964/2004) oaivvilduvvon gielladutkosiin dahje studerema oktavuodas čadahuvvon giellaškosiin dahje alaskuvlaoahpuiguin.

16 §

Sámegeiela geavaheapmi gieldda ja eanagotti áššegirjiin

Gielddas, mas sámegeielagiid ossodat veahkadagas lea leamaš ovddit jagi vuosttas beaivve stuorát go okta goalmmás, gieldda doaibmaorgána galgá geavahit maiddá sámegeiela dakkár beavdegirjiin ja eará áššegirjiin, maid ii leat dárbu addit ovttaskas áššáiosolažžii muhto main lea oppalaš mearkkašupmi. Earáge gielddas gieldda doaibmaorgána ja Lappi eanagottis eanagotti doaibmaorgána galgá geavahit sámegeiela dákkár áššegirjiin vuogas viidodagas.

Dasa lassin Lappi eanagotti doaibmaorgána galgá maiddá geavahit sámegeala beavdegirjjiin ja eará áššegirjjiin, maid ii dárbbas addit ovttaskas áššáiosolažžii muhto main lea oppalaš mearkkašupmi danin, go ášši mearkkaša erenoamážit sámiide.

17 §

Fitnodatlágádusat sihke stáhta, eanagotti dahje gieldda oamastan fitnodatsearvvit

Stáhta fitnodatlágádus sihke dakkár bálvalusaid buvttadeaddji fitnodatsearvi, mas stáhtas, Lappi eanagottis dahje ovta gielddas dahje eanet go ovta gielddas lea mearridanváldi 2 §:a 1 momaantta 1 čuoggás namuhuvvon gielddas, galgá sámiid ruovttuguovllus fállat dán lágas gáibiduvvon gielalaš bálvalusaid ja dieđihit olbmuide maiddá sámegealli doaimma šlájja ja áššeoktavuođa gáibidan viidodagas nu, ahte dat ii oppalaččat geahčadettiin čuoze liiggás fitnodatlágádussii dahje fitnodatsearvi. Go stáhta fitnodatlágádus dikšu eiseváldedoaimmaid, de dasa heivehuvvo, mii dán lágas mearriduvvo eiseváldedoaimma birra.

20 §

Vuoigatvuohta doaimmahusreivve ja eará áššegirjji jorgalusii

Jos hálddahasáššis, hálddahaslágageavahanáššis, hálddahasguoddalusáššis dahje rihkusáššis stevdnohcamuš, duopmu, mearrádus, beavdegirji dahje eará áššegirji lea dahkkojuvvon suoma- dahje ruotagillii, de eiseváldi galgá addit sápmelaš áššáiosolažžii bivdaga vuodul mávssuhis sámegealat jorgalusa dán áššegirjjiin dakko bokte go ášši guoská su vuoigatvuhtii, ovdui dahje geatnegasvuhtii, earret dalle jos jearaldagas lea áššegirji, mii ii várra váikkut ášši čovdimii. Jorgalus galgá laktojuvvot doaimmahusreivvi dahje eará áššegirjái.

22 §

Ovddasvástádus jorgalan- dahje dulkongoluin

Eanagoddi, gieldda, gielddaovttastupmi dahje bismagoddi dahje searvegoddi vástidit 4-6, 12, 13, 15, 16 ja 30 §:s oaivvilduvvon doaimmahus- dahje eará áššegirjji dahkamis dahje jorgalahttimis sihke dulkongoluin.

23 §

Jorgalusa háhkan áššehasa goasttádusain

Jos stáhta, eanagotti, gieldda dahje gielddaovttastumi eiseváldái dahje girkolaš eiseváldái lea guđdojuvvon sámegealat áššegirji, vaikko áššehasa ii leat vuoigatvuohta geavahit sámegeala dieinna eiseváldiin ášši doaimmahettiin, de eiseváldi galgá dárbbu mielde háhkat áššehasa gullama manjá dán goasttádusain áššegirjji jorgalusa dan gillii, man diet eiseváldi geavaha.

25 §

Bálkkálaš virgefriddjavuohta ja barggus luoitin sámegeala máhtu háhkama várás

2 §:a 1 momaanttas oaivvilduvvon dakkár stáhta eiseválddi virgeolbmoss, gean virgeguovlu lea ollásit sámiid ruovttuguovllus, lea vuoigatvuohta oazžut bálkkálaš virgefriddjavuođa

háhkan dihte virgedoaimmaidis dikšumii dárbbášlaš sámegiela máhtu. Dát seammá guoská maiddái Sámedikki virgeolbmui, jos su bargogaskavuohta dán eiseválddi bálvalusas lea bistán uhcimustá jagi. Bargis, guhte lea dákkár eiseválddi bálvalusas, lea sullasaš eavttuiguin vuoigatvuohta luitojuvvot bargogeatnegasvuodastis dán seamma ulbmilii.

Olbmui, guhte lea Lappi eanagotti, 2 §:a 1 momellantas oaivvilduvvon gieldda dahje gielddaovttastumi ja 2 §:a 1 momellantas 2 ja 3 čuoggás oaivvilduvvon dakkár stáhta eiseválddi bálvalusas, gean virgeguovllus oassi lea sámiiid ruovttuguovllus, sáhtá mieđihuvvot bálkkálaš virgefriddjavuohta dahje son sáhtá luitojuvvot bargogeatnegasvuodastis háhkan dihte virgedoaimmaid dikšumii dárbbášlaš sámegiela máhtu. Dát seammá guoská Bálgosiid ovtastusa bargái, jos su bálvalusgaskavuohta dán bargoaddi bálvalusas lea bistán uhcimustá jagi.

31 §

Stáhta ekonomalaš ovddasvástádus

Stáhta bušehtii galgá várrejuvvo mearreruhta stáhtadoarjagiidda eanagottiide, gielddaovttastumiide, gielddaide, searvegottiide, sámiiid ruovttuguovllu bálgosiidda. Mearreruhta galgá várrejuvvo maiddái 18 §:s oaivvilduvvon priváhtaolbmuide dán lága heiveheamis šaddan sierra lassegoluid gokčan dihte.

32 §

Sámegiela sajádat muhtun hálddahussurggiin

Sámiiid vuoigatvuodas oážžut ovda- ja vuoddoeahpahusa sihke eará oahpahusa iežaset eatnigiellain, sámegiela oahpahusas sihke sámegielas oahpahušgiellan, oahppoávnnsin ja dutkahušgiellan mearriduvvo sierra.

Sámiiid vuoigatvuodas oážžut árrabajásgeassima iežaset eatnigiellain mearriduvvo árrabajásgeassinlágas (36/1973).

Vuoigatvuodas geavahit sámegiela sosiála- ja dearvvasvuodafuolahusa bálvalusain mearriduvvo dán lága lassin sosiála- ja dearvvasvuodafuolahusa lágidanlágas (xx/2017).

Dát láhka boahká fápmui mánu . beaivve 20 .
